

UITGAANSGEWELD: LOKAAL BEELD EN AANPAK

Resultaten

door Marjolijn van Hest
Definitief
referentie MvH
Utrecht, september 2009

INHOUDSOPGAVE

uitgaansgeweld: lokaal beeld
en aanpak
Definitief
pagina 2/61

1	Inleiding	3
2	Aanpak	4
	2.1 Oriëntatie	4
	2.2 Vragenlijst	4
	2.3 Interviews	4
	2.4 Expertmeetings	5
3	Resultaten vragenlijst	6
	3.1 Respons	6
	3.2 Resultaten	6
	3.2.1 Aard en omvang van uitgaansgeweld	7
	3.2.2 Aanpak van uitgaansgeweld	9
	3.2.3 Behoeften van gemeenten	13
	3.3 Conclusies vragenlijsten	13
	<i>Kader: kader uitgaansgeweld en de lokale aanpak</i>	<i>15</i>
4	Resultaten interviews	16
	4.1 Respons	16
	4.2 Resultaten	16
	4.2.1 Aanwezige kennis over uitgaansgeweld	16
	4.2.2 Aanpak uitgaansgeweld	17
	4.2.3 Behoeften	19
	4.2.4 Rol van de landelijke overheid	20
	4.3 Conclusies interviews	21
5	Conclusies en advies	24
	5.1 Conclusies	24
	5.1.1 Aard en omvang van uitgaansgeweld	24
	5.1.2 Aanpak uitgaansgeweld en effectiviteit	25
	5.1.3 Behoeften	27
	<i>Kader: uitgaansgeweld in de G4</i>	<i>27</i>
	5.2 Advies	28
	5.2.1 Kennisontwikkeling	28
	5.2.2 Aanpak uitgaansgeweld	29
	5.2.3 Behoeften	31

Bijlagen

1	Vragenlijst (deel 1 quickscan)
2	Vragenlijst bij interviews (deel 2 quickscan)
3	Tabellen probleem, aard en omvang van lokaal uitgaansgeweld
4	Tabel lokale aanpak uitgaansgeweld
5	Aanpak uitgaansgeweld afgezet tegen kader uitgaansgeweld
6	Verslagen expertmeetings uitgaansgeweld

1 INLEIDING

Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) heeft begin 2008 twee interdepartementale overleggen 'uitgaansgeweld' georganiseerd. Naast het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), afdelingen Integraal Veiligheidsbeleid en Politieel Veiligheidsbeleid, waren de Ministeries van Justitie en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) aanwezig. Tijdens deze overleggen zijn het bestaand landelijk beleid, aanpakken en projecten op het gebied van uitgaansgeweld geïnventariseerd.

Op basis van deze overleggen heeft het Ministerie van BZK het CCV gevraagd een quickscan uit te voeren met het doel inzicht te krijgen in het lokale beeld, beleid, de aanpak en mogelijke behoeften wat betreft uitgaansgeweld, en daarop advies uit te brengen aan het Ministerie van BZK.

Hierbij staan de volgende vragen centraal:

- Is uitgaansgeweld op lokaal niveau een probleem? Wordt het zo ervaren? En door wie?
- Op welke manier manifesteert het probleem zich?
- Welke aanpak of maatregelen worden ingezet om de problematiek aan te pakken? Is dit een structurele of incidentele aanpak? Wie zijn daarbij betrokken (bijvoorbeeld samenwerking met lokale partijen)?
- Is deze aanpak succesvol? Hoe wordt dat gemeten? Wat zijn succesfactoren?
- Welke mogelijke (ondersteunings)behoeften (adviezen, handreikingen, wetswijzigingen enzovoort) of knelpunten zijn er nog op het gebied van uitgaansgeweld? Hoe kan de (rijks)overheid hier concreet op inspelen?

Voor de quickscan is de volgende definitie van uitgaansgeweld gebruikt:

Uitgaansgeweld is (dreigen met) fysiek geweld tegen één of meer personen en/of goederen, voornamelijk gepleegd in het weekend in een uitgaansgebied en/of op de route van en naar een uitgaansgebied.

De quickscan is uitgevoerd door middel van gesprekken met inhoudelijk deskundigen, vragenlijsten en interviews met gemeenten en (in geval van de interviews) politie. Bovendien zijn de resultaten getoetst in expertmeetings.

Op basis van de respons en het advies van de begeleidingscommissie worden in deze rapportage de resultaten van deze quickscan weergegeven.

LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 wordt de aanpak van de quickscan toegelicht. In hoofdstuk 3 staan de respons en de resultaten van het eerste deel van de quickscan (de vragenlijst) beschreven, en in hoofdstuk 4 de respons en de resultaten van het tweede deel (de interviews). Tot slot beschrijft hoofdstuk 5 op basis van de resultaten de samenvattende conclusie en het daaruit volgende advies.

2 AANPAK

Voor de quickscan heeft het CCV gebruikgemaakt van:

- oriëntatie: gesprekken met inhoudelijk deskundigen;
- vragenlijsten;
- interviews;
- expertmeetings.

In dit hoofdstuk worden de diverse onderdelen van de aanpak toegelicht.

2.1 ORIËNTATIE

In de eerste fase van de quickscan zijn, ter oriëntatie, inhoudelijk deskundigen bevroegd om eerste inzichten te krijgen in het lokale beeld en de lokale aanpak van uitgaansgeweld.

De volgende partijen zijn bevroegd:

- de Voedsel en Waren Autoriteit (de heer B. Kustner);
- het Trimbos-instituut (mevrouw N. van Hasselt);
- de politie (politie Helmond);
- de heer P. de Wolf (op persoonlijke titel, voorheen werkzaam bij Koninklijke Horeca Nederland).

Op basis van de adviezen van de inhoudelijk deskundigen zijn de respondenten en de methoden van onderzoek bepaald.

2.2 VRAGENLIJST

Om te komen tot een eerste globaal inzicht van het lokale beeld en de lokale aanpak van uitgaansgeweld is een vragenlijst verspreid onder gemeenten over de aard en omvang van uitgaansgeweld in de gemeente, de huidige aanpak en eventuele behoeften.

De vragenlijst is ontwikkeld door het CCV, met de hulp van de begeleidingscommissie, de input van de inhoudelijk deskundigen, het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) en een testpanel bestaande uit gemeenten en politie. Het eindresultaat is de vragenlijst in bijlage 1.

De vragenlijst is uitgezet onder 260 gemeenten. Hierbij werd gelet op een representatieve verdeling tussen (Rand)stedelijke en plattelandsgemeenten, en kleine/middelgrote/grote gemeenten.

De resultaten van de vragenlijst staan in hoofdstuk 3.

2.3 INTERVIEWS

Op basis van de respons uit de vragenlijsten zijn tien interviews afgenomen. Voor de interviews zijn gemeenten bevroegd die de vragenlijst uit deel 1 van de quickscan hebben ingevuld. Het voornaamste doel van de interviews was om de behoeften van gemeenten nader uit te vragen. Maar ook werd gevraagd naar de achtergronden van de huidige aanpak van uitgaansgeweld. Daarbij waren gemeenten en lokale politie de respondenten.

De respondenten zijn geselecteerd op basis van hun antwoorden op de vragenlijst:

- Ze hebben allemaal behoeften ten aanzien van uitgaansgeweld.
- Ze beschikken allemaal over een aanpak/beleid uitgaansgeweld.

Daarnaast zijn de respondenten geselecteerd op basis van gemeentegrootte (klein, middelgroot en groot).

Voor de interviews werd, samen met de begeleidingscommissie, een vragenlijst ontwikkeld over de verzameling van kennis over uitgaansgeweld op lokaal niveau, de aanpak van uitgaansgeweld (algemeen en de effectiviteit van de aanpak) en de behoeften wat betreft de aanpak van uitgaansgeweld. De gebruikte vragenlijst staat in bijlage 2.

De resultaten van de interviews staan in hoofdstuk 4.

2.4 EXPERTMEETINGS

Op basis van de resultaten van de vragenlijsten en interviews heeft het CCV een conceptadvies opgesteld en ter toetsing voorgelegd aan politie en gemeenten tijdens twee expertmeetings. Betrokken functionarissen uit de G4 werden hierbij apart bevroegd in verband met een mogelijk afwijkende problematiek, aanpak en behoeften in vergelijking met de 'gemiddelde' Nederlandse gemeente.

De opmerkingen uit de expertmeetings en de begeleidingscommissie zijn verwerkt in het advies aan het Ministerie van BZK in hoofdstuk 5.

3 RESULTATEN VRAGENLIJST

In dit hoofdstuk staan de resultaten weergegeven van de vragenlijst die onder Nederlandse gemeenten verspreid is.

3.1 RESPONS

In de periode van 10 november tot en met 1 december 2008 hebben in totaal 73 gemeenten de vragenlijst ingevuld. Dit is een respons van 28%.

In de onderstaande tabellen staat de spreiding van de respons weergegeven naar Randstedelijke¹/niet-Randstedelijke gemeenten en naar gemeentegrootte.

Gemeenten in Randstedelijk gebied	Responsaantal
Ja	18
Nee	55

Inwoneraantal gemeenten	Responsaantal
Klein (1.000 - 20.000)	20
Middelgroot (20.000 - 100.000)	37
Groot (100.000 en meer)	16

Veel respons kwam uit Midden-Nederland, in vergelijking met de noordelijke en zuidelijke provincies: 34 vragenlijsten uit Midden-Nederland, 22 uit het noorden en 17 uit het zuiden van Nederland.

Over het algemeen kan worden geconcludeerd dat de respons goed verspreid is over Nederland.

72% van de respondenten werkt voor de afdeling Integrale Veiligheid (IV)/Openbare Orde en Veiligheid (OOV), als adviseur, beleidsmedewerker, coördinator enzovoort. 7% van de respondenten werkt voor een juridische afdeling, 5% voor bestuurlijke zaken, en 10% heeft alleen de functie ingevuld zonder de betreffende afdeling (bijvoorbeeld 'beleidsmedewerker'), of heeft een specifieke functie (bijvoorbeeld 'projectleider uitgangsgeweld'). De respondenten zijn dus over het algemeen personen die op de hoogte zijn van de sociale veiligheid in de gemeente en het bijbehorende beleid.

3.2 RESULTATEN

De resultaten van de vragenlijst worden zo veel mogelijk weergegeven volgens de vraagstelling uit het projectvoorstel 'Uitgangsgeweld: lokaal beeld en aanpak' van 24 juli 2008:

Is uitgangsgeweld op lokaal niveau een probleem? Wordt het zo ervaren? En door wie? Op welke manier manifesteert het probleem zich?

Paragraaf 3.2.1

---

¹ Bij de indeling Randstedelijk/niet-Randstedelijk wordt de indeling van de Veiligheidsmonitor Rijk toegepast. Randstedelijke gemeenten zijn de gemeenten in de politieregio's Utrecht, Midden- en West-Brabant, Haaglanden, Rotterdam-Rijnmond en Amsterdam-Amstelland.

Welke aanpak of maatregelen worden ingezet om de problematiek aan te pakken? Is dit een structurele of incidentele aanpak? Wie zijn daarbij betrokken (bijvoorbeeld samenwerking met lokale partijen)? Is deze aanpak succesvol? Hoe wordt dat gemeten? Wat zijn succesfactoren?

Paragraaf 3.2.2

Welke mogelijke (ondersteunings)behoeften (adviezen, handreikingen, wetswijzigingen enzovoort) of knelpunten zijn er nog op het gebied van uitgaansgeweld?

Paragraaf 3.2.3

3.2.1 AARD EN OMVANG VAN UITGAANSGEWELD

In deze paragraaf wordt ingegaan op het beeld dat de respondenten hebben van de aard en omvang van uitgaansgeweld. Een volledig overzicht van de cijfers over aard en omvang staat in bijlage 3.

PROBLEEM

83% van de respondenten geeft aan dat er in hun gemeente sprake is van uitgaansgeweld.

Dat betekent dat bij 17% van de respondenten geen sprake is van uitgaansgeweld. Deze respondenten zijn vooral werkzaam voor kleine gemeenten en/of gemeenten met een klein uitgaansleven (een enkel café en/of evenement). Er zijn ook enkele grotere gemeenten en gemeenten met een groot uitgaansgebied waarvan de respondenten aangeven dat er geen sprake is van uitgaansgeweld. Als reden hiervoor geven ze dat de horeca verspreid is over de gemeente; er is geen sprake van een concentratiegebied. Daarnaast gaan jongeren uit in andere gemeenten dan hun woongemeente.

PROBLEEMERVARING

De volgende resultaten gaan alleen over de gemeenten die aangeven dat er sprake is van uitgaansgeweld in hun gemeente.

95% van de respondenten zegt dat uitgaansgeweld als een probleem wordt beschouwd. De volgende groepen worden het meest genoemd als die welke uitgaansgeweld als een probleem ervaren:

1. gemeenteambtenaren OOV en Zorg & Welzijn;
2. politie;
3. horecaondernemers.

Bovendien werd gevraagd hoeveel incidenten er waren in 2007. De volgende antwoordcategorieën werden het meest genoemd:

1. tussen de 10 en 50 incidenten;
2. tussen de 0 en 10 incidenten;
3. tussen de 50 en 100 incidenten.

Op de vraag op welke manier de aard en omvang van uitgaansgeweld in de gemeente is onderzocht, werd vooral geantwoord:

1. niet onderzocht;
2. lokale veiligheidsmonitor of vergelijkbaar;
3. gericht onderzoek naar uitgaansgeweld.

Volgens de respondenten zijn gemeenteambtenaren (OOV en Zorg & Welzijn) en de politie de twee groepen die uitgaansgeweld het meest als een probleem ervaren. Direct daarna

volgen de horecaondernemers. 5% van de respondenten noemt dat niemand uitgaansgeweld als probleem ervaart, ondanks dat er in de gemeente sprake is van uitgaansgeweld.

De meeste respondenten (63%) geven aan dat er in hun gemeente minder dan vijftig incidenten per jaar zijn. 19% van de respondenten geeft aan dat er in hun gemeente meer dan honderd incidenten per jaar zijn.

Minstens 36% van de respondenten geeft aan dat ze de aard en omvang van uitgaansgeweld niet nader hebben onderzocht. Evenveel respondenten hebben ingevuld dat de 'lokale veiligheidsmonitor of vergelijkbaar' als bron wordt gebruikt voor gegevens over uitgaansgeweld. 18% van de respondenten heeft gericht onderzoek gedaan naar uitgaansgeweld.

AARD PROBLEMATIEK

Zoals gezegd geeft minstens 36% van de respondenten aan dat ze de aard en omvang van uitgaansgeweld niet nader hebben onderzocht. Dit betekent dat de hiernavolgende resultaten, over de aard van de problematiek, voor een groot deel inschattingen van de respondenten zijn. Vandaar dat bij de weergave van de antwoorden ook wordt weergegeven hoe vaak men 'weet niet' heeft geantwoord. Deze 'weet niet'-antwoorden komen echter ook van respondenten die uitgaansgeweld *wel* onderzocht hebben. Bij nader inzien is er geen substantieel verschil tussen de antwoorden van de respondenten die *wel* nader onderzocht hebben, en het totaal.

Het volledige overzicht van de cijfers over de aard van uitgaansgeweld staat in bijlage 3. Hieronder staat een overzicht van de meest genoemde antwoorden en opvallende resultaten wat betreft de aard van uitgaansgeweld. Vervolgens worden de resultaten nader geïnterpreteerd.

De meest genoemde vormen van uitgaansgeweld:

1. vernieling en vandalisme;
2. dreigen met fysiek geweld;
3. fysiek geweld.

De meest genoemde locaties van uitgaansgeweld:

1. op straat bij een horecagelegenheid;
2. op straat van en naar een horecagelegenheid.

Het tijdstip waarop uitgaansgeweld vooral voorkomt volgens de respondenten:

1. zaterdag, na middernacht;
2. vrijdag, na middernacht.

De aanleiding van uitgaansgeweld:

1. dronkenschap;
2. doorgeschoten assertiviteit ('kort lontje');
3. een conflict dat uit de hand loopt.

De volgende risicofactoren voor het ontstaan van uitgaansgeweld worden het meest genoemd:

1. alcohol;
2. combinatiegebruik;

3. drugs.

Dader van uitgaansgeweld:

1. uitgaanspubliek.

Slachtoffer van uitgaansgeweld:

1. uitgaanspubliek.

Volgens de respondenten ligt de nadruk bij uitgaansgeweld op vernieling en vandalisme, en dreigen met fysiek geweld. Fysiek geweld komt als derde 'vaak' voor. Wat het gebruik van of het dreigen met wapens betreft, geven de meeste respondenten aan dat ze hier geen inzicht in hebben.

Wat de locatie van het uitgaansgeweld betreft, speelt het meeste uitgaansgeweld zich volgens de respondenten af op straat: bij een horecagelegenheid of op weg van en naar een horecagelegenheid. Wat betreft uitgaansgeweld in het openbaar vervoer en geweld bij tentfeesten en hokken/keten geven de meeste respondenten aan dat ze daar geen zicht op hebben.

Volgens de respondenten speelt uitgaansgeweld zich vooral op vrijdag en zaterdag, na middernacht, af. De andere dagen van de week worden veel minder of niet genoemd.

Dronkenschap is volgens de respondenten verreweg de meest voorkomende aanleiding voor uitgaansgeweld. De andere factoren, zoals doorgesloten assertiviteit en een conflict dat uit de hand loopt, volgen op grote afstand. Het valt op dat bij de antwoordcategorieën 'spanningen tussen culturen', 'spanning tussen politie en publiek', 'jaloezie' en 'een uitgelokte vechtpartij' de meeste respondenten aangeven dat zij er geen inzicht in hebben of dit een aanleiding is voor uitgaansgeweld.

In navolging van de vraag over de aanleiding van uitgaansgeweld scoort alcohol bij de risicofactoren verreweg het hoogst. Drugs en combinatiegebruik volgen op enige afstand. Ook hier geven de meeste respondenten bij wapenbezit en wapengebruik aan dat ze hierin geen inzicht hebben.

Uitgaansgeweld speelt zich volgens de respondenten af tussen het uitgaanspubliek; het is zowel dader als slachtoffer van uitgaansgeweld. De meeste respondenten geven bovendien aan dat ze er geen inzicht in hebben of groepen zoals horecapersoneel, hulpdiensten en personeel in het openbaar vervoer betrokken zijn bij uitgaansgeweld.

3.2.2 AANPAK VAN UITGAANSGEWELD

GEMEENTELIJK BELEID

87% van de gemeenten waarvan de respondenten aangeven dat er sprake is van uitgaansgeweld, voert beleid om uitgaansgeweld aan te pakken.

Van de gemeenten die *geen* beleid voeren, heeft 57% tussen de nul en tien incidenten in een jaar, en 43% tussen de tien en vijftig incidenten. De meeste van deze gemeenten zonder beleid, 57%, zijn middelgroot qua inwoneraantal (tussen de 20.000 en 100.000 inwoners).

Hieronder staat weergegeven in welk beleid de aanpak van uitgaansgeweld vooral wordt opgenomen. Daarbij staat het absolute aantal keren dat een antwoord is gegeven:

1. (Integraal) veiligheidsbeleid	42
2. (Integraal) horecabeleid	26
3. (Integraal) jeugdbeleid	16
4. Lokaal alcoholbeleid	10
5. Eigen beleid voor uitgaansgeweld	7

De volgende gemeentelijke afdelingen worden het vaakst genoemd als de afdelingen die verantwoordelijk zijn voor de aanpak van uitgaansgeweld. Daarbij staat het absolute aantal keren dat een antwoord is gegeven:

1. Openbare Orde en Veiligheid	42
2. Jeugd	7
3. Welzijn	4

De aanpak van uitgaansgeweld wordt meestal opgenomen in het (integrale) veiligheidsbeleid van een gemeente. De afdeling Openbare Orde en Veiligheid wordt het meest genoemd als verantwoordelijke.

De meeste respondenten (77%) nemen het onderwerp uitgaansgeweld in meerdere beleidsdocumenten op. De afdelingen Welzijn en Jeugd worden bovendien bijna altijd in combinatie genoemd met OOV. In één gemeente ligt de verantwoordelijkheid alleen bij de afdeling Jeugd, en in één gemeente ligt de verantwoordelijkheid bij een afdeling als Algemene Juridische Zaken.

AANPAK VAN UITGAANSGEWELD

Bij de vraag over de aanpak van uitgaansgeweld konden de respondenten in een lijst van 26 aanpakken selecteren welke aanpakken ze op dit moment inzetten, welke ze van plan zijn in te zetten, welke ze niet meer inzetten en welke aanpakken niet worden ingezet. Alle 26 aanpakken worden op dit moment ergens in Nederland ingezet. Er zijn echter aanpakken die meer of minder vaak worden toegepast.

Een overzicht van alle antwoorden staat in bijlage 4. Hieronder worden de meest en minst genoemde aanpakken op een rij gezet.

De onderstaande aanpakken worden op dit moment of in de nabije toekomst door een groot deel van de respondenten ingezet (genoemd door meer dan twintig respondenten).

Per regel staat weergegeven hoe vaak een antwoord gegeven is:

• Extra surveillance door politie	41
• Gedrags- en huisregels	37
• Voorlichting aan jongeren over alcohol/drugs	37
• Collectieve huisregels	36
• Deurbeleid	34
• Verlichting in het uitgaansgebied	31
• Inzet vast politieteam op uitgaanstijden	31
• Toezicht door personen (niet politie)	29
• Horecaverboden	29
• Beperkte sluitingstijden	27
• Collectieve horecaverboden	27
• Alcoholmatigingsbeleid	26
• Drugsbeleid	22
• Voorlichting aan jongeren over geweld	21

De onderstaande aanpakken worden het minst ingezet (minder dan tien respondenten zetten ze in, en meer dan twintig respondenten zetten ze niet in):

- Weekendarrangement
- Alcoholgerelateerde straf (bijv. boete of kanskaart)
- Preventief fouilleren op drugs
- Preventief fouilleren op wapens
- Afspraken met openbaar vervoerders

De onderstaande aanpakken werden vroeger door twee of meer respondenten ingezet, maar nu niet meer. Per regel staat weergegeven hoe vaak een antwoord genoemd is:

- Cameratoezicht 2
- Training horecapersoneel over alcohol/drugs 2
- Training horecapersoneel over omgaan met agressie 2
- Preventief fouilleren op drugs 2
- Preventief fouilleren op wapens 2
- Vrije sluitingstijden 2
- Afspraken met openbaar vervoerders 4

De meest genoemde maatregelen voor de aanpak van uitgaansgeweld zijn de inzet van de politie en preventieve maatregelen, zoals (collectieve) huisregels in de horeca en voorlichting aan jongeren. Ook deurbelid en goede verlichting in het uitgaansgebied worden vaak genoemd.

De maatregelen die het minst vaak worden ingezet door de respondenten, hebben te maken met de risicofactoren bij uitgaansgeweld: preventief fouilleren (op drugs/wapens) en de alcoholgerelateerde straf. Ook het weekendarrangement wordt niet vaak ingezet, alhoewel steeds meer gemeenten dit wel van plan zijn. Het maken van afspraken met het ov wordt ook niet vaak ingezet.

De maatregelen die respondenten in het verleden hebben ingezet, bevinden zich ook met name op het gebied van risicofactoren (alcohol/drugs/wapens) en het maken van afspraken met het ov.

PROBLEEMBENADERING

De probleembenadering gaat over het probleem waar de aanpak uitgaansgeweld zich specifiek op richt, oftewel: op welke factoren richt de aanpak zich, opdat het uitgaansgeweld vermindert. Hieronder staat, in absolute aantallen, weergegeven hoe vaak een antwoord gegeven is:

- Aanpak van hinderlijke en overlastgevende jongeren 34
- Terugdringen overmatig alcoholgebruik 24
- Terugdringen alcoholgebruik onder de 16 jaar 23
- Aanpak geweld algemeen 20
- Terugdringen combinatiegebruik alcohol/drugs 17
- Normen en waarden m.b.t. uitgaan (gedrag van uitgaanspubliek) 17
- Het weren van 'harde kern'-geweldplegers 13
- Aanpak van 'harde kern'-geweldplegers 12
- Terugdringen drugsgebruik 11
- Voorkomen wapenbezit en wapengebruik 6
- Voorkomen van spanningen tussen culturen 3

De probleembenadering richt zich vooral op het terugdringen van alcoholgebruik en het aanpakken van hinderlijke en overlastgevende jongeren.

48% van de gemeenten heeft een multiprobleembenadering. Dat wil zeggen dat hun aanpak zich richt op vier of meer van deze problemen.

SAMENWERKING

Alle respondenten die een aanpak uitgaansgeweld hebben, werken naast de politie samen met andere partijen. Hieronder staat aangegeven met welke partijen vooral wordt samenwerkt. Per antwoordcategorie wordt in absolute aantallen weergegeven hoe vaak een antwoord gegeven is:

• Horecaondernemers:	43
• Openbaar Ministerie (OM)/Justitie	30
• Portiersbedrijven	27
• Halt	15
• Verslavingszorg	12
• Scholen	10

Horecaondernemers, OM/Justitie en portiersbedrijven zijn de meest genoemde samenwerkingspartners om uitgaansgeweld aan te pakken. Woningcorporaties, bewonersorganisaties en de GGD/GG&GD worden het minst vaak genoemd.

Door 73% van de gemeenten wordt breed samengewerkt, dat wil zeggen dat zij, naast de gemeente en politie, samenwerken met drie of meer partijen.

83% van de respondenten geeft aan dat de samenwerking met de politie en andere partijen is geformaliseerd. Hieronder staat hoe deze formalisering eruitziet:

• Convenant	44%
• Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan (KVU)	32%
• Anders (overlegstructuur, afspraken maken e.d.)	24%

SUCCESVOLLE AANPAK

De volgende aanpakken worden als aantoonbaar succesvol bestempeld door twee of meer respondenten. Per regel staat in absolute aantallen weergegeven hoe vaak een aanpak aantoonbaar succesvol wordt genoemd:

• Extra surveillance door politie	11
• Inzet vast politieteam op uitgaanstijden	8
• Horecaverbod	6
• Gebiedsverbod	5
• Toezicht door personen (niet politie)	4
• Cameratoezicht	4
• Collectieve huisregels	3
• Beperkte sluitingstijden	3
• Verlichting in het uitgaansgebied	3
• Weekendarrangement	2

44% van de respondenten geeft aan dat hun aanpak (nog) niet geëvalueerd is.

De respondenten noemen dus met name politie-inzet en diverse verboden als aantoonbaar succesvolle aanpakken.

Volgens de respondenten (44%) heeft met name samenwerking met andere partijen bijgedragen aan dit succes. Het 'integrale karakter' en het 'structurele karakter' van de aanpak volgen op de tweede en derde plaats als verklaring voor een succesvolle aanpak (respectievelijk 24% en 20%).

3.2.3 BEHOEFTE VAN GEMEENTEN

Van de respondenten die aangeven dat er in hun gemeente sprake is van uitgaansgeweld, geeft 56% aan dat ze behoeften hebben als het gaat om (de aanpak) ervan.

Bij de vraag naar de behoeften worden de volgende antwoorden, met absolute aantallen, genoemd (alleen de antwoorden die twee keer en vaker zijn genoemd):

• Best practices	23
• Maatregelen en aanpakken die voorkómen (preventie)	19
• Overzicht met beschikbare maatregelen, aanpakken, enz.	13
• Informatie over worst practices	6
• Maatregelen en aanpakken die de dader aanpakken (repressie)	6
• Meer financiële armslag	6
• Inhoudelijke kennis	4
• Advies op maat over de lokale aanpak	4
• Bijeenkomst met inhoudelijk experts	3
• Ondersteuning in het proces van de aanpak	3
• Lokale samenwerking	3
• Bijeenkomst met gemeenten	2

Wat betreft inhoudelijke kennis over uitgaansgeweld worden de volgende behoeften aangegeven:

• Slooproutes	19
• Geweld door genotmiddelen	15
• Geweld op straat	15
• Wapens en geweld	2
• Relatie tussen sluitingstijden, alcohol en geweld	1

De respondenten willen vooral weten: wat werkt, wat beschikbaar is aan aanpakken en projecten, en dan met name op het gebied van preventie. Wat de kennisbehoefte betreft, wil men vooral meer weten over slooproutes, geweld door genotmiddelen en geweld op straat.

3.3 CONCLUSIES VRAGENLIJSTEN

Op basis van de resultaten, weergegeven in paragraaf 3.2, kunnen de volgende conclusies worden getrokken. Deze conclusies vormen de basis voor de interviews (zie hoofdstuk 4).

AARD EN OMVANG PROBLEMATIEK

- Bij de vragen naar aard en omvang valt op dat er vaak 'weet niet' wordt geantwoord, bijvoorbeeld bij vragen over betrokkenheid van wapens, de locatie van uitgaansgeweld, de aanleiding en de betrokkenen bij uitgaansgeweld. Hierdoor lijkt er over bepaalde factoren die uitgaansgeweld beïnvloeden, minder kennis te zijn bij de respondenten.
- 5% van de respondenten geeft aan dat er wel sprake is van uitgaansgeweld in hun gemeente, maar dat men uitgaansgeweld niet als een probleem ervaart.
- 36% van de respondenten heeft de aard en omvang van uitgaansgeweld niet nader onderzocht.

AANPAK UITGAANSGEWELD

- In een aantal gemeenten (12%) is er sprake van uitgaansgeweld en wordt het ook als een probleem gezien. Toch wordt er geen beleid op gemaakt.

- Veel gemeenten (48%) willen met hun aanpak uitgaansgeweld een breed scala aan problemen aanpakken (jongerengroepen, alcohol, drugs enzovoort).
- Er is weinig inzicht bij de respondenten in hoeverre de problematiek van uitgaansgeweld doorwerkt in het openbaar vervoer. Aan de andere kant wordt er weinig samengewerkt met het openbaar vervoer of de samenwerking is gestopt.
- Brede samenwerking met partijen, naast de politie, is populair onder de respondenten. 17% van de respondenten heeft de samenwerking niet nader geformaliseerd.
- De inzet van de politie en repressieve middelen, zoals verboden, worden door gemeenten als een grote succesfactor gezien bij de aanpak van uitgaansgeweld.
- De evaluatie van de aanpak blijft een punt van aandacht: 44% van de respondenten geeft aan dat hun aanpak (nog) niet geëvalueerd is.
- De respondenten benaderen uitgaansgeweld vooral als een alcohol-/drugsprobleem, terwijl de aanpak zich niet expliciet richt op alcohol/drugs. Deze resultaten zijn tegenstrijdig aan elkaar (zie ook de kadertekst op bladzijde 15 over de lokale aanpak uitgaansgeweld afgezet tegen het kader uitgaansgeweld).

BEHOEFTE UITGAANSGEWELD

- Veel respondenten hebben weinig inzicht in wapenbezit en wapengebruik bij uitgaansgeweld. Maar er is weinig behoefte aan extra kennis over het onderwerp.
- De respondenten hebben vooral behoefte aan best practices, overzicht en preventiemaatregelen. Het is echter nog niet duidelijk waarover deze middelen moeten gaan.
- De kennisbehoefte focust zich op slooproutes, geweld op straat en genotmiddelen. Het is echter nog niet duidelijk welke informatie de respondenten precies willen hebben.
- 44% van de respondenten geeft aan geen behoefte te hebben aan verdere maatregelen.

KADER UITGAANSGEWELD EN DE LOKALE AANPAK

In de vragenlijst stond een overzicht met 26 aanpakken uitgaansgeweld. Dit overzicht is gebaseerd op het kader uitgaansgeweld, zoals dat in de begeleidingscommissie is ontwikkeld en ingevuld met maatregelen. In dit kader worden maatregelen gecategoriseerd naar risicofactoren, omgeving en personen enerzijds, en preventie, proactie en repressie anderzijds.

Om de meest en minst toegepaste aanpak uitgaansgeweld in perspectief te zetten, zijn de uitkomsten ingevuld in het kader uitgaansgeweld. Hierdoor krijgen we een beter beeld van de factoren waarop de aanpak zich met name richt (zie bijlage 5).

Er valt een aantal zaken op wanneer het gaat om de meest genoemde aanpakken:

* De respondenten noemen vooral maatregelen in de omgeving (7 maatregelen).

Maatregelen gericht op risicofactoren (5) en personen (4) scoren lager.

* De respondenten noemen vooral preventieve maatregelen (9). Repressieve en proactieve maatregelen scoren lager (4).

Deze trend zie je ook terugkomen in de maatregelen die *het minst* worden ingezet, of die niet meer worden ingezet:

* De respondenten noemen het minst vaak de maatregelen die gericht zijn op risicofactoren (5).

* De respondenten noemen het minst vaak proactieve maatregelen (4).

Wanneer je deze constatering vergelijkt met *de probleembenadering* van de respondenten valt op dat de probleembenadering alcohol en drugs veelvuldig wordt genoemd. Terwijl volgens het kader maatregelen voor risicofactoren (alcohol, drugs, wapens) het minst worden genoemd.

4 RESULTATEN INTERVIEWS

In dit hoofdstuk staan de resultaten weergegeven van de interviews die met gemeenteambtenaren en de politie gehouden zijn.

4.1 RESPONS

Voor de interviews zijn gemeenten bevestigd die de vragenlijst uit deel 1 van de quickscan hebben ingevuld: twee kleine gemeenten, vier middelgrote en vier grote gemeenten, verspreid over Nederland. Er zijn tien interviews afgenomen, waarbij in totaal zeventien respondenten aanwezig waren.

De respondenten waren veelal de veiligheidscoördinator (of vergelijkbaar) van de gemeente, in de helft van de gevallen aangevuld met de horecacoördinator (of vergelijkbaar) of de politie (wijkagent of vergelijkbaar).

De interviews zijn afgenomen in de periode van 18 februari tot en met 17 april 2009.

4.2 RESULTATEN

De resultaten van de interviews worden zo veel mogelijk weergegeven volgens de vraagstelling uit het projectvoorstel 'Uitgaansgeweld: lokaal beeld en aanpak' van 24 juli 2008. Uitzondering hierop vormt de vraag over de aard en omvang van de problematiek. In de interviews is voornamelijk ingegaan op de aanwezige kennis over uitgaansgeweld.

Is er voldoende kennis aanwezig over de aard en omvang van uitgaansgeweld om een goede aanpak te ontwikkelen?

Paragraaf 4.2.1

Welke aanpak of maatregelen worden ingezet om de problematiek aan te pakken? Wie zijn daarbij betrokken (bijvoorbeeld samenwerking met lokale partijen)? Is deze aanpak succesvol? Hoe wordt dat gemeten? Wat zijn succesfactoren?

Paragraaf 4.2.2

Welke mogelijke (ondersteunings)behoeften (adviezen, handreikingen, wetswijzigingen enzovoort) of knelpunten zijn er nog op het gebied van uitgaansgeweld?

Paragraaf 4.2.3

Paragraaf 4.2.4 gaat bovendien kort in op de rol die de respondenten voor de landelijke overheid zien in de aanpak van uitgaansgeweld.

4.2.1 AANWEZIGE KENNIS OVER UITGAANSGEWELD

Bij de vraag of er voldoende kennis is om een goede aanpak voor uitgaansgeweld te ontwikkelen, wordt in zeven van de tien gevallen positief geantwoord. Men verzamelt kennis over uitgaansgeweld vooral door middel van politiecijfers en -meldingen, de (integrale) veiligheidsmonitor en meldingen van horecaondernemers/burgers. Een enkeling voert een apart onderzoek uit naar het fenomeen uitgaansgeweld. Met name de politie speelt een belangrijke rol bij het in beeld brengen van de problematiek.

Sommige gemeenten geven echter aan dat de verzameling van kennis lastig wordt gevonden; en omdat ze geen nader onderzoek doen naar uitgaansgeweld, weten ze ook niet exact hoe groot het probleem is en wat de aard ervan is. Het probleem kan in dat geval als 'incidenteel' worden ervaren, maar wellicht zit er een structureel probleem achter.

WAPENS

Uit deel 1 van de quickscan (vragenlijst) bleek dat men vaak niet weet of wapens een rol spelen bij uitgaansgeweld. Tegelijkertijd heeft men geen behoefte aan extra informatie over wapens.

Dit wordt door de respondenten niet herkend; men heeft het idee een goed beeld te hebben van eventuele betrokkenheid van wapens. Wapens spelen volgens hen een kleine rol bij uitgaansgeweld; eerder ondernomen acties (horecakluizen, registratie van wapens door de politie en dergelijke) leverden weinig op. Daarom wordt er geen extra actie ondernomen om wapenbezit en -gebruik tegen te gaan. Een aantal gemeenten meldt dat wapengeweld wel enigszins speelt in het uitgaansleven; ze beschouwen deze incidenten echter niet als aanleiding om extra te investeren.

GEWELD TEGEN HULPDIENTEN

Daarnaast werd gevraagd of men (meer) geweld tegen hulpdiensten specifiek in het uitgaansleven ervaart. Het merendeel van de respondenten antwoordt hier negatief op. Dit komt overeen met de resultaten uit het eerste deel van de quickscan (vragenlijst). Als reden wordt opgegeven dat men wel een toename ziet in het aantal incidenten met geweld tegen hulpdiensten, maar dat dit niet expliciet wordt gelinkt aan het uitgaansleven. Men geeft prioriteit aan geweld tegen hulpdiensten in het algemeen. Mocht er geweld zijn tegen hulpdiensten in het uitgaansleven, dan gaat het vooral om geweld tegen de politie.

4.2.2 AANPAK UITGAANSGEWELD

Het onderdeel in het interview over de huidige aanpak van uitgaansgeweld werd gestart met de globale vraag hoe men tot de huidige aanpak gekomen is.

Er zijn drie aanleidingen om beleid of een aanpak uitgaansgeweld te ontwikkelen:

- bepaalde (ernstige) incidenten in het uitgaansleven;
- toename van (uitgaans)geweld in de politiecijfers of IV-monitor;
- signalen die uit overleg (met de politie, horecaondernemers enzovoort) naar voren komen.

Bovendien is gevraagd welke aanpak men momenteel hanteert. Bij deze opsomming werd niet de indruk gewekt dat men uitputtend wilde zijn; de verwachting is wel dat de eerstgenoemde aanpakken het meest belangrijk worden gevonden en prominent aanwezig zijn.

Het meest genoemd werden: politietoezicht, het toepassen van verboden (horecaverbod, gebiedsverbod, samenscholingsverbod) en samenwerking (structureel overleg, convenant, KVVU). Dit komt overeen met de resultaten uit het eerste deel van de quickscan (vragenlijst).

Vervolgens werd gevraagd waarop de nadruk ligt bij de aanpak van uitgaansgeweld: terugdringen van risicofactoren (alcohol, drugs, wapens), aanpak van de omgeving (in de horeca, in het uitgaansgebied) of aanpak gericht op personen (persoonsgerichte aanpak).

Deze indeling is gebaseerd op het kader uitgaansgeweld dat ontwikkeld is door het CCV en de begeleidingscommissie van deze quickscan.

Het blijkt dat de respondenten vooral de nadruk leggen op persoonsgerichte factoren en de omgeving, of een combinatie hiervan. Door een aantal werd aangegeven dat alle drie de factoren belangrijk zijn.

Geen van de respondenten richt zich voornamelijk op risicofactoren bij de aanpak van uitgaansgeweld.

Hierop werd doorgevraagd, specifiek op het vlak van alcoholbeleid. Alle respondenten geven aan dat alcohol de grootste rol speelt bij het ontstaan en escaleren van uitgaansgeweld. Bij de vraag of men een specifieke alcoholaanpak of -beleid heeft in relatie tot uitgaansgeweld, antwoordt de meerderheid van de respondenten negatief. Daarnaast geeft de helft aan dat men zich momenteel focust op combinatiegebruik van alcohol en drugs.

OPENINGSTIJDEN EN UITGAANSGEWELD

Een specifieke vraag ging over een eventuele relatie tussen de openingstijden van de horeca en geweld. Bijna alle respondenten geven aan dat deze relatie er is. De samenhang zit volgens de gemeente vooral in de drukte op straat nadat de horeca gesloten is. Hoe groter de drukte, hoe groter de kans op spanningen en opstootjes. Ook de invloed van alcohol wordt daarbij betrokken; aan het eind van de avond heeft men het meest gedronken en is de kans op geweld groter.

De strategie van gemeenten bij de aanpak is te voorkomen dat veel mensen tegelijkertijd op straat zijn als de horeca sluit, bijvoorbeeld door het toepassen van venstertijden (na een bepaalde tijd wel eruit, niet meer erin), speciale busdiensten die publiek afvoeren, een samscholingsverbod (in geval van overlast) en extra toezicht van de politie rond sluitingstijden.

EFFECTIEVE AANPAK UITGAANSGEWELD

Het tweede deel van het interview met betrekking tot de aanpak van uitgaansgeweld gaat over de effectiviteit van aanpakken.

De respondenten komen momenteel aan kennis over effectieve aanpakken door in hun netwerk rond te vragen en via internet.

Uit het eerste deel van de quickscan (vragenlijst) kwam naar voren dat repressieve aanpakken, zoals politie-inzet en verboden, het meest succesvol worden gevonden. Dit wordt herkend door de respondenten. Een repressieve aanpak is zichtbaar, meetbaar, en er is snel resultaat. Dit geldt meestal niet voor preventieve aanpakken. Bovendien maakt een preventieve aanpak minder indruk op de echte raddraaiers. Met een consequente repressieve aanpak weten mensen waar ze aan toe zijn; ga je in de fout, dan heeft dat bepaalde consequenties. Op die manier werkt een repressieve aanpak ook preventief.

Uit het eerste deel van de quickscan (vragenlijst) bleek bovendien dat er vraag is naar preventieve aanpakken.

Dit wordt niet eenduidig herkend door de respondenten. Iedereen heeft hier een eigen reden voor en visie op. Het komt erop neer dat men er verschillende ideeën opna houdt wat een succesvolle aanpak inhoudt en welke combinaties van aanpakken werken. Wel is men het erover eens dat een goede aanpak een combinatie is van repressieve en preventieve aanpakken. De indruk wordt gewekt dat men, zodra uitgaansgeweld zich

voordoet, als eerste aan repressieve middelen denkt (gemakkelijkst, snelst in te voeren, samenwerking met de politie is er al) om een snel antwoord te vinden op het probleem. Daarna gaat men nadenken over preventie, om het probleem op de langere termijn aan te pakken.

Bij de vraag of er effectevaluaties worden uitgevoerd, zegt het merendeel 'nee'. Bij de gemeenten die een effectevaluatie uitvoeren, varieert de inrichting ervan. Zo worden gesprekken met betrokkenen over het effect dat zij op straat zien, of ontwikkelingen in politiecijfers ook effectevaluaties genoemd.

Een enkele gemeente voert standaard een effectevaluatie uit op het beleid, omdat dit door B&W wordt geëist.

Bij de vraag waarom men geen effectevaluatie uitvoert met voor- en nameting/controlegroepen, blijkt dat men de meerwaarde en de noodzaak er niet van ziet. Bovendien kost een dergelijke effectevaluatie veel tijd en geld.

SAMENWERKING

Alle respondenten vinden samenwerking een belangrijk ingrediënt voor een succesvolle aanpak van uitgaansgeweld. Men ziet het als een vanzelfsprekendheid. Als redenen voor samenwerking worden gegeven:

- Iedere partij heeft specifieke kennis, expertise en visie op het probleem. Door deze kennis te combineren krijg je meer inzicht in het probleem en de aanpak ervan.
- Door samen te werken krijgt men meer inzicht in elkaars werkprocessen en organisatie; op die manier kan men sneller en efficiënter werken.
- Door samen te werken kan men één boodschap uitdragen; op die manier kan men consequent handelen naar het uitgaanspubliek.

De samenwerkingspartners komen voor een deel overeen:

- De vaste kern wordt gevormd door gemeente, politie en horeca. Deze groep is bij alle respondenten vertegenwoordigd.
- De meeste respondenten betrekken ook jongerenwerk, het OM en portiers.
- Een enkele respondent betreft taxiondernemers, de buurtcoördinator, de supporterscoördinator van de lokale voetbalclub en verslavingszorg.

De indruk wordt gewekt dat men in de eerste plaats samenwerkt met de reguliere veiligheids- en horecpartners.

De belangrijkste randvoorwaarde bij een goede samenwerking vindt men vertrouwen en begrip; je moet van elkaar opaan kunnen.

Met bepaalde organisaties, die ook betrokken zijn bij uitgaansgeweld, wordt minder samengewerkt, blijkt uit deel 1 van deze quickscan, zoals het openbaar vervoer en de GGD/GG&GD. De respondenten geven aan dat ze op zich wel met deze organisaties samenwerken, maar niet in het kader van uitgaansgeweld. Zo wordt er wel met de GGD/GG&GD samengewerkt, maar dan vanuit welzijnsbeleid en gezondheidszorg. De respondenten zien echter wel de mogelijkheden van het samenwerken met deze partijen in het kader van uitgaansgeweld.

4.2.3 BEHOEFTE

Uit de vragenlijst bleek dat men vooral behoefte heeft aan best practices en preventieve maatregelen. Bovendien heeft men behoefte aan informatie over slooproutes, geweld op

straat en geweld door genotmiddelen. In het interview zijn deze behoeften nader uitgevraagd.

De best practices zouden vooral over uitgaansgeweld in het algemeen moeten gaan en over de aanpak van alcohol en drugs (alcoholmatiging, preventieve maatregelen op het gebied van harddrugs, enzovoort). Bij preventieve maatregelen heeft men ook hoofdzakelijk behoefte aan best practices in het algemeen.

In de best practices is men vooral op zoek naar praktische informatie, zoals: wie moet betrokken worden, hoe ziet het projectplan eruit, hoe is de samenwerking vastgelegd, hoe is het een en ander gefinancierd, en voorbeelddocumenten. Bovendien ziet men graag dat er onderscheid wordt gemaakt naar de schaalgrootte van het probleem (hoe groot was het probleem in de gemeenten waar deze best practice is toegepast, en hoe zag dit probleem eruit?) en de grootte van de gemeente waar een aanpak wordt toegepast (is het toegepast in een grote of kleine gemeente?). Ook wil men graag weten onder welke omstandigheden de best practice het best kan worden ingevoerd; wanneer werkt het, en in welke situaties zijn er geen of negatieve resultaten te verwachten?

Men ziet de best practices het liefst digitaal beschikbaar gesteld (bijvoorbeeld in een database), zodat de informatie up-to-date is, direct beschikbaar en bewerkbaar voor eigen gebruik.

Men verschilt echter van mening over de manier waarop het een en ander het best onder de aandacht gebracht kan worden. Zo zegt de een dat publicatie in een nieuwsbrief prima werkt, terwijl de ander zegt te worden overspoeld door nieuwsbrieven van diverse organisaties. Weer een andere respondent geeft de voorkeur aan bijeenkomsten. In ieder geval is het van belang dat de berichtgeving over de best practices opvalt, zodat het bij de mensen blijft hangen.

In deel 1 van deze quickscan gaf men aan vooral behoefte te hebben aan informatie over geweld door genotmiddelen en slooproutes. Ook hierbij komt het voornamelijk neer op de vraag naar best practices. Bij genotmiddelen gaat het vooral om het matigen van alcoholgebruik bij diverse leeftijdsgroepen (onder de 16 jaar en boven de 16 jaar) door middel van preventie. Hierbij gaat het niet specifiek om alcoholgebruik bij geweld, maar om alcoholgebruik in het algemeen. In geval van slooproutes zoekt men naar een goede aanpak hiervan.

4.2.4 ROL VAN DE LANDELIJKE OVERHEID

In het interview is expliciet gevraagd naar de rol van de landelijke overheid in het aanpakken van uitgaansgeweld. De volgende antwoorden werden meer dan één keer gegeven:

- Gemeenten hebben momenteel de regie bij de aanpak van uitgaansgeweld op lokaal niveau. Maar er liggen maatschappelijke ontwikkelingen ten grondslag aan het probleem die gemeenten niet in hun eentje kunnen oplossen, bijvoorbeeld verloedering, alcoholgebruik door jongeren, enzovoort. Daar heeft de landelijke overheid volgens hen de verantwoordelijkheid. Bovendien kan de aanpak van uitgaansgeweld op landelijk en lokaal niveau beter op elkaar worden aangesloten. Landelijke en lokale campagnes worden bijvoorbeeld momenteel los van elkaar uitgevoerd (zoals over alcohol en asociaal gedrag). De doelgroep legt echter niet altijd het verband tussen deze twee campagnes. Daarin kan nog een verbeterslag worden gemaakt.
- Gemeenten hebben momenteel de regierol als het gaat om uitgaansgeweld en andere veiligheidsproblemen aan te pakken. Een aantal respondenten heeft

behoefte beter te worden gefaciliteerd in deze rol, door middel van financiën, bevoegdheden enzovoort. Maar er wordt ook gevraagd om goed te overwegen of een lokale aanpak van een probleem inderdaad meer positieve dan negatieve punten heeft dan een landelijke aanpak.

De volgende antwoorden werden één keer gegeven:

- landelijke richtlijnen voor de politie en het OM bij lokale aanpakken: voor aanpakken als collectieve horecaverboden en het weekendarrangement moeten gemeenten afspraken maken met de politie en het OM. In dat geval wordt steeds lokaal de discussie over richtlijnen gevoerd, terwijl de landelijke overheid een landelijke richtlijn kan geven, zodat de lokale discussie wordt beperkt;
- meer politiemankracht beschikbaar voor inzet op straat;
- snellere doorlooptijd bij het OM: gemeente en politie hebben hun daadkracht en snelheid van handelen vergroot. Het positieve effect hiervan op de daders wordt tenietgedaan door de lange wachttijden bij het OM;
- veilig aangifte doen: slachtoffers van geweld zijn bang voor represailles. Naast het anoniem aangifte doen zijn er wellicht andere manieren om veilig aangifte te doen.

4.3 CONCLUSIES INTERVIEWS

KENNIS OVER UITGAANSGEWELD

De meeste respondenten vinden dat ze voldoende kennis over uitgaansgeweld voorhanden hebben om een goede aanpak te ontwikkelen.

Wat hierbij opvalt, is dat er verschillende eisen worden gesteld aan 'voldoende kennis': de ene gemeente kan voldoende hebben aan politiecijfers en meldingen van burgers, de andere gemeente niet. Waarvan dit afhankelijk is, wisselt. Het ligt aan hoe de ernst van het probleem wordt ervaren, aan de medewerking van diverse partijen en aan de prioriteit die aan het probleem wordt gegeven.

WAPENS

Een resultaat van de quickscan is dat gemeenten de beleving hebben dat wapens weinig tot geen rol spelen bij uitgaansgeweld. Vandaar dat er ook geen extra actie op wordt ondernomen.

Echter, uit een onderzoek van SGBO in opdracht van Justitie² blijkt dat 7% van de bevroegde horecaondernemers afgelopen jaar getuige was van één of meer incidenten met wapenbezit. 22% van de horecagelegenheden gaf aan dat er in 2007 problemen waren met wapenbezit, 1% van de horecagelegenheden gaf aan dat dit probleem zich minimaal maandelijks voordoet. Daarbij worden vooral voorwerpen gebruikt die mogelijk als wapen kunnen worden ingezet (gebroken glas of barkruk).

In het SGBO-onderzoek wordt de indruk gewekt dat wapens in het uitgaansgeweld wel degelijk een issue zijn. Dit resultaat en het resultaat van deze quickscan spreken elkaar tegen. Een mogelijke reden hiervoor kan zijn dat horecaondernemers betrokkenheid van wapens niet melden bij de politie of gemeenten, of dat de politie wapens bij registratie niet lieert aan uitgaansgeweld. Op die manier komt de informatie over wapens met betrekking tot uitgaansgeweld niet bij gemeenten terecht.

---

² SGBO, Wapens weren: onderzoek naar de aanpak van wapenbezit op het voortgezet onderwijs en in de horeca (nulmeting), 2008.

GEWELD TEGEN HULPDIENSTEN

Over het algemeen zien gemeenten een toename van geweld tegen hulpdiensten, maar niet expliciet in het uitgaansleven. Als er sprake is van geweld tegen hulpdiensten in het uitgaansgeweld, dan gaat het om geweld tegen de politie. Bij deze vraag valt op dat de gemeenten 'geweld tegen hulpdiensten' in zijn algemeenheid benaderen. Er wordt geen onderscheid gemaakt naar het domein waar het probleem zich voordoet.

AANPAK UITGAANSGEWELD: ALCOHOLGEBRUIK

Uit de resultaten blijkt dat de respondenten alcohol als een zeer belangrijke, zo niet de belangrijkste factor bij uitgaansgeweld beschouwen, maar dat de meerderheid geen alcoholbeleid ontwikkelt ten aanzien van geweld.

Gelijktijdig met de interviews voert het CCV een inventarisatie lokaal alcoholbeleid uit onder gemeenten. Hierbij is ook gevraagd naar de aanleiding(en) om dit alcoholbeleid te ontwikkelen. 8,5% heeft alcoholbeleid ontwikkeld om geweld te reduceren. 91,8% heeft dit beleid ontwikkeld vanuit het gezondheidsperspectief. Hieruit valt op te maken dat alcohol vooral als een gezondheidsprobleem wordt gezien, niet als een veiligheidsprobleem.

In datzelfde onderzoek is gevraagd welke organisaties een rol hebben in het alcoholbeleid. Hierbij worden vooral welzijnsorganisaties genoemd. 82,9% noemt de GGD/GG&GD, 75,7% noemt verslavingszorg. Organisaties die vanuit veiligheid opereren, zoals het OM, worden veel minder betrokken (28,6%). Ook dit ondersteunt het perspectief dat alcoholgebruik voornamelijk als een gezondheidsprobleem wordt gezien.

Dit is een opvallend gegeven; volgens de gemeenten is alcohol de meest bepalende factor voor het ontstaan van uitgaansgeweld. Toch wordt alcohol niet als veiligheidsprobleem benaderd. Terwijl een integraal alcoholbeleid idealiter bestaat uit een combinatie van maatregelen gericht op gezondheid en veiligheid.

REPRESSIE VERSUS PREVENTIE

De respondenten geven aan dat repressie het meest succesvol is, omdat die zichtbaar en meetbaar is en snel resultaten geeft. Bij preventie is dit in mindere mate het geval. Toch ziet men een succesvolle aanpak van uitgaansgeweld als een combinatie van preventie en repressie.

EFFECTIEVE AANPAK UITGAANSGEWELD

Gemeenten hebben behoefte aan best practices; ze willen weten wat werkt. Om best practices te kunnen identificeren, zijn de resultaten van effectevaluaties nodig. Effectevaluaties van de aanpak uitgaansgeweld worden echter summier uitgevoerd. Men bepaalt de aanpak uitgaansgeweld momenteel met gezond verstand en aan de hand van wat gemeenten en partijen in hun netwerk doen. Hierbij heeft ieder een eigen visie op wat succesvol is, zonder dat dit onderbouwd wordt met resultaten.

SAMENWERKING

Samenwerking wordt belangrijk en vanzelfsprekend gevonden bij de aanpak van uitgaansgeweld. Een aantal gemeenten geeft echter aan dat niet alle samenwerkingspartners die een rol kunnen spelen bij het aanpakken van uitgaansgeweld, optimaal worden betrokken.

BEHOEFTE

Uit de vragenlijst bleek dat men vooral behoefte heeft aan best practices en preventieve maatregelen. Bovendien heeft men behoefte aan informatie over slooproutes en geweld door genotmiddelen. Bij deze genotmiddelen heeft men het vooral over alcoholgebruik. Daarnaast geeft de helft van de respondenten aan dat combinatiegebruik (alcohol/drugs) momenteel een issue is. Bij de informatiebehoefte zie je dit echter niet terug. De nadruk ligt op alcoholmatiging.

Men is vooral op zoek naar praktische informatie over de toepassing van de best practice. Het liefst ziet men de best practices digitaal beschikbaar gesteld, zodat de informatie up-to-date is, direct beschikbaar en bewerkbaar voor eigen gebruik. Voor de attentering heeft men diverse voorkeuren; sowieso is het van belang dat de best practices beschikbaar en bereikbaar zijn op het moment dat gemeenten ze nodig hebben. De attentering moet dus opvallen en 'blijven hangen'.

5 CONCLUSIES EN ADVIES

Het doel van deze quickscan is inzicht krijgen in het lokale beeld, beleid, de aanpak en mogelijke behoeften wat betreft uitgaansgeweld, en daarop advies uit te brengen aan het Ministerie van BZK.

In dit hoofdstuk worden de resultaten, op basis van de respons op de vragenlijsten (deel 1 quickscan) en interviews (deel 2 quickscan) met gemeenten en politie, samengevat in een conclusie (*paragraaf 5.1*).

Vervolgens wordt op basis van de verschillende conclusies een advies geformuleerd (*paragraaf 5.2*).

5.1 CONCLUSIES

De conclusies zullen worden weergegeven volgens de hoofdvragen van deze quickscan:

- Is uitgaansgeweld op lokaal niveau een probleem? Wordt het zo ervaren? En door wie? Op welke manier manifesteert het probleem zich? (*paragraaf 5.1.1*)
- Welke aanpak of maatregelen worden ingezet om de problematiek aan te pakken? Is dit een structurele of incidentele aanpak? Wie zijn daarbij betrokken (bijvoorbeeld samenwerking met lokale partijen)? Is deze aanpak succesvol? Hoe wordt dat gemeten? Wat zijn succesfactoren? (*paragraaf 5.1.2*)
- Welke mogelijke (ondersteunings)behoeften (adviezen, handreikingen, wetwijzigingen enzovoort) of knelpunten zijn er nog op het gebied van uitgaansgeweld? Hoe kan de (rijks)overheid hier concreet op inspelen? (*paragraaf 5.1.3*)

5.1.1 AARD EN OMVANG VAN UITGAANSGEWELD

83% van de respondenten geeft aan dat er in hun gemeente sprake is van uitgaansgeweld. Het gaat hierbij om kleine, middelgrote en grote gemeenten. Respondenten die aangeven dat er geen sprake is van uitgaansgeweld, zijn vooral werkzaam voor kleine gemeenten en/of gemeenten met een klein uitgaansleven (een enkel café en/of evenement). De meeste respondenten geven aan dat er in hun gemeente minder dan vijftig incidenten per jaar zijn. 19% van de respondenten geeft aan dat er in hun gemeente meer dan honderd incidenten per jaar zijn.

95% van de respondenten, bij wie sprake is van uitgaansgeweld, zegt dat uitgaansgeweld ook als een probleem wordt beschouwd. Volgens de respondenten beschouwen met name gemeenteambtenaren Openbare Orde en Veiligheid (OOV) en Zorg & Welzijn, de politie en horecaondernemers uitgaansgeweld als een probleem.

LOKAAL BEELD VAN UITGAANSGEWELD

De respondenten hebben het volgende beeld van uitgaansgeweld in hun gemeente:

- De nadruk ligt op vernieling en vandalisme, en dreigen met fysiek geweld. Wapens spelen een kleine of geen rol in het uitgaansleven.
- Het meeste uitgaansgeweld speelt zich af op straat: bij een horecagelegenheid of op weg van en naar een horecagelegenheid.
- Uitgaansgeweld speelt vooral op vrijdag en zaterdag, na middernacht.

- Dronkenschap is verreweg de meest voorkomende aanleiding voor uitgaansgeweld. In navolging hiervan scoort alcohol bij de risicofactoren verreweg het hoogst; drugs en combinatiegebruik volgen op enige afstand.
- Uitgaansgeweld speelt zich af tussen het uitgaanspubliek; het is zowel dader als slachtoffer van uitgaansgeweld. Andere betrokkenen, zoals hulpdiensten of het openbaar vervoer, zijn niet vaker slachtoffer van geweld in het uitgaansleven dan in andere domeinen.

In het eerste deel van de quickscan (vragenlijst) viel op dat veel respondenten bij de vragen over aard en omvang van uitgaansgeweld 'weet niet' hadden ingevuld, bijvoorbeeld bij de aanleiding van uitgaansgeweld, slachtoffers/daders en wapens. Hierdoor lijkt men in een aantal zaken met betrekking tot uitgaansgeweld weinig inzicht te hebben. Dit blijkt echter vooralsnog geen probleem te vormen, aangezien de meerderheid van de respondenten (die 'weet niet' hadden ingevuld) in de interviews aangeeft voldoende informatie te hebben over uitgaansgeweld om een goede aanpak te ontwikkelen.

Gemeenten komen op verschillende manieren aan informatie over de aard en omvang van uitgaansgeweld in hun gemeente. Vooral de lokale veiligheidsmonitor en politiecijfers (of vergelijkbaar) zijn populair. Minstens 36% van de respondenten heeft echter geen nader onderzoek gedaan naar uitgaansgeweld. Het beeld van het probleem wordt gebaseerd op overleg met en meldingen van de politie, horecaondernemers en burgers. Echter, in de interviews geeft een aantal respondenten aan 'vast' te zitten. Op basis van politiemeldingen en -cijfers lijkt uitgaansgeweld zich incidenteel voor te doen; hierdoor komen er geen extra middelen beschikbaar voor nader onderzoek en aanpak van het probleem. Terwijl er, volgens de respondenten, een structureel probleem aan ten grondslag kan liggen.

5.1.2 AANPAK UITGAANSGEWELD EN EFFECTIVITEIT

87% van de gemeenten, waarvan de respondenten aangeven dat er sprake is van uitgaansgeweld, voert beleid om uitgaansgeweld aan te pakken. De gemeenten zonder beleid hebben over het algemeen een laag aantal incidenten.

De aanleiding voor het ontwikkelen van beleid is een bepaald (ernstig) incident, toename van het aantal incidenten in de politiecijfers of signalen uit overleg met de politie en horecaondernemers.

De aanpak uitgaansgeweld wordt meestal opgenomen in het (integrale) veiligheidsbeleid van een gemeente. De afdeling Openbare Orde en Veiligheid wordt het meest genoemd als verantwoordelijke partij. De meeste respondenten (77%) nemen de aanpak uitgaansgeweld in meerdere beleidsdocumenten op, zoals integraal veiligheidsbeleid, horecabeleid en jeugdbeleid.

MAATREGELEN

De meest genoemde maatregelen voor de aanpak van uitgaansgeweld zijn de inzet van politie en preventieve maatregelen, zoals (collectieve) huisregels in de horeca en voorlichting aan jongeren. Ook deurbelied en goede verlichting in het uitgaansgebied worden vaak genoemd.

De maatregelen die het minst vaak door de respondenten worden ingezet, hebben te maken met de risicofactoren bij uitgaansgeweld: preventief fouilleren (op drugs/wapens) en de alcoholgerelateerde straf. Ook het weekendarrangement wordt niet vaak ingezet (alhoewel steeds meer gemeenten dat wel willen), evenals het maken van afspraken met het openbaar vervoer.

Bij de aanpak uitgaansgeweld legt men de nadruk op het aanpakken van hinderlijke en overlastgevende jongeren en op het terugdringen van alcoholgebruik. De meest toegepaste maatregelen tegen uitgaansgeweld zijn echter niet expliciet gericht op alcohol. Dit beeld komt ook terug in de interviews; de meeste respondenten hebben geen specifieke alcoholaanpak of -beleid in relatie tot uitgaansgeweld. Terwijl men alcohol wel beschouwt als de grootste factor bij het ontstaan en escaleren van uitgaansgeweld. Uit een inventarisatie van lokaal alcoholbeleid door het CCV blijkt dat alcoholbeleid vooral vanuit het gezondheidsperspectief wordt ontwikkeld. Ook werkt men in het alcoholbeleid vooral samen met partners uit de gezondheidszorg. Hieruit valt op te maken dat bij alcoholbeleid de nadruk ligt op de gezondheidsbenadering, terwijl de veiligheidsbenadering het alcoholbeleid kan versterken in het kader van integraal alcoholbeleid.

Daarnaast ziet een aantal respondenten combinatiegebruik van alcohol en drugs als een opkomend probleem.

SAMENWERKING

Samenwerking is voor de respondenten een vanzelfsprekendheid bij de aanpak van uitgaansgeweld. 84% heeft deze samenwerking geformaliseerd (door middel van een convenant of KVVU). De politie en horecaondernemers zijn de meest voorkomende samenwerkingspartners, daarna volgen OM/Justitie en portiersbedrijven. Woningcorporaties, bewonersorganisaties en de GGD/GG&GD worden het minst vaak genoemd. De respondenten geven aan dat ze op zich wel met deze organisaties samenwerken, maar niet in het kader van uitgaansgeweld. Zo wordt er wel met de GGD/GG&GD samengewerkt, maar dan vanuit welzijnsbeleid en gezondheidszorg. De respondenten zien echter wel de mogelijkheden van het samenwerken met een aantal van deze partijen in het kader van uitgaansgeweld.

SUCCESVOLLE AANPAK

De respondenten noemen met name politie-inzet (inzet vast politieteam en extra surveillance door de politie) en diverse verboden (horecaverbod, gebiedsverbod) als aantoonbaar succesvolle aanpakken. Dit zijn dus met name de aanpakken met een repressief karakter. In de interviews wordt als verklaring genoemd dat een repressieve aanpak zichtbaar is, meetbaar, en er is snel resultaat. Dit geldt meestal niet voor preventieve aanpakken. Bovendien maakt een preventieve aanpak minder indruk op de echte raddraaiers. Met een consequente repressieve aanpak weten mensen waar ze aan toe zijn; ga je in de fout, dan heeft dat bepaalde consequenties. Op die manier werkt een repressieve aanpak ook preventief. Wel is men het erover eens dat een goede aanpak een combinatie is van repressieve en preventieve aanpakken. Men houdt er echter verschillende ideeën opna wat een succesvolle aanpak inhoudt en welke combinaties van aanpakken werken. Overigens zonder dat dit onderbouwd wordt met resultaten. Men bepaalt de keus voor een effectieve aanpak momenteel vooral met gezond verstand, door rond te vragen in het netwerk en via internet.

44% van de respondenten geeft aan dat hun aanpak niet geëvalueerd is. Ook in de interviews geeft het merendeel aan dat men geen effectevaluatie uitvoert. Bij de gemeenten die een effectevaluatie uitvoeren, varieert de inrichting ervan. Zo worden gesprekken met betrokkenen over het effect dat zij op straat zien, of ontwikkelingen in politiecijfers ook effectevaluaties genoemd. Bij de vraag waarom men geen effectevaluatie uitvoert met voor- en nameting/controlegroep, blijkt dat men de

meerwaarde en de noodzaak er niet van ziet. Bovendien kost een effectevaluatie veel tijd en geld.

Volgens de respondenten heeft met name samenwerking met andere partijen bijgedragen aan het succes van hun aanpak uitgaansgeweld. De belangrijkste oorzaken voor dit succes zijn het combineren van kennis van diverse partners, sneller en efficiënter werken door groter inzicht in elkaars organisatie en consequent kunnen handelen. De respondenten noemen vertrouwen en begrip de belangrijkste randvoorwaarden voor een goede samenwerking.

5.1.3 BEHOEFTE

56% van de respondenten die aangeven dat er in hun gemeente sprake is van uitgaansgeweld, geeft aan behoeften te hebben als het gaat om (de aanpak van) uitgaansgeweld.

De respondenten willen vooral weten wat werkt (best practices), wat beschikbaar is aan aanpakken en projecten, en dan met name op het gebied van preventie. Maar men heeft ook interesse in succesvolle repressieve maatregelen. Wat de kennisbehoefte betreft, wil men vooral meer weten over slooproutes, geweld door genotmiddelen en geweld op straat.

Uit de interviews blijkt dat men vooral best practices over de aanpak van alcohol en drugs (preventieve aanpakken) en de aanpak van uitgaansgeweld in het algemeen wenst (waaronder slooproutes). Men is daarbij vooral op zoek naar praktische informatie over de toepassing van de best practice. Het liefst ziet men de best practices digitaal beschikbaar gesteld, zodat de informatie up-to-date is, direct beschikbaar en bewerkbaar voor eigen gebruik. Voor de attendering heeft men diverse voorkeuren; sowieso is het van belang dat de best practices beschikbaar en bereikbaar zijn op het moment dat gemeenten ze nodig hebben. De attendering moet dus opvallen en 'blijven hangen'.

ROL VAN DE LANDELIJKE OVERHEID

Uit deel 1 van de quickscan (vragenlijst) bleek dat de respondenten geen expliciete wensen hadden met betrekking tot de rol van de landelijke overheid. In de interviews (deel 2) kwam wel een aantal wensen naar voren. De respondenten gaven aan dat ze de rol van de landelijke overheid vooral zien in het aanpakken van maatschappelijke problemen, waar gemeenten voornamelijk lokaal problemen kunnen aanpakken. De link tussen de landelijke en lokale aanpak wordt daarbij expliciet gezocht. Bovendien worden de gemeenten graag beter gefaciliteerd in het vormgeven en uitvoeren van hun regierol op het gebied van veiligheid.

UITGAANSGEWELD IN DE G4

De resultaten van de quickscan zijn getoetst bij functionarissen van de gemeente en politie van Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht. Het verslag van de expertmeeting met de G4 staat in bijlage 6. De resultaten uit de inventarisatie blijken overeen te komen met de situatie in de G4, behalve op de onderstaande punten.

Lokaal beeld van uitgaansgeweld in de G4

Globaal komt het beeld van de problematiek overeen met het uitgaansgeweld in de G4. In de praktijk ligt het echter genuanceerder. De plaats waar het uitgaansgeweld zich afspeelt, varieert: zowel binnen als buiten de horeca. Wapens spelen een rol in de G4, waarbij glas en andere gebruiksvoorwerpen ook als wapen worden gezien. De

uitgaanssituatie in de G4 wijkt af van de gemiddelde gemeente: er is een heterogeen uitgaanspubliek. Bovendien is het uitgaansleven verspreid over de stad. Dit maakt de aanpak van uitgaansgeweld complex.

Preventieve versus repressieve aanpak

Ook de G4 zetten in eerste instantie in op repressieve maatregelen. Daarna wordt overgestapt op preventieve maatregelen. Maatregelen als politie-inzet hebben daarbij een preventieve werking. Uiteindelijk gaat het om de goede combinatie tussen repressie en preventie, wat om maatwerk per gemeente vraagt.

Alcoholbeleid en uitgaansgeweld

In de G4 ligt het initiatief voor het alcoholbeleid bij de GGD/GG&GD. Hierdoor ligt de focus op de gezondheid, maar ook de veiligheid wordt betrokken. Daarnaast ligt er een verantwoordelijkheid bij de horecaondernemers; men vindt het echter lastig hen te betrekken.

Behoeften: best practices en denktank

Nader inzicht in goede aanpakken vinden de G4 nuttig. De kans is echter groot dat deze aanpakken al worden ingezet. Daarom zouden de G4, naast een overzicht, in een denktank de doorontwikkeling van aanpakken en innovatie centraal willen stellen.

5.2 ADVIES

Op basis van de conclusies uit paragraaf 5.1 en de feedback uit de expertmeetings met gemeenten en politie (zie de verslagen van de expertmeetings in bijlage 6) adviseert het CCV het volgende over de kennisontwikkeling, de aanpak van uitgaansgeweld en de invulling van de behoeften.

5.2.1 KENNISONTWIKKELING

De meeste respondenten vinden dat ze voldoende kennis over uitgaansgeweld in hun gemeente voorhanden hebben om een goede aanpak te ontwikkelen. Hierbij heeft men diverse uitgangspunten voor 'voldoende informatie'. Een paar gemeenten geven bovendien aan dat ze niet honderd procent zeker weten of ze een goed beeld hebben van het probleem; bij hen lijkt uitgaansgeweld zich incidenteel voor te doen. Daarom worden geen extra middelen beschikbaar gesteld om zich erin te verdiepen. Echter, hierdoor weet men ook niet of er een structureel probleem aan de incidenten ten grondslag ligt.

Een goed beeld van de problematiek van uitgaansgeweld is van belang voor het formuleren van een goede aanpak uitgaansgeweld. Een goede probleeminventarisatie en -analyse liggen hieraan ten grondslag. Gemeenten en politie beamen dit. Momenteel wordt de probleemanalyse uitgaansgeweld echter divers vormgegeven. Hierdoor is vergelijking tussen gemeenten niet mogelijk.

In bestaande instrumenten als de KVV wordt uitgebreid stilgestaan bij het proces van probleem- en veiligheidsanalyse. Ook in de bijbehorende module geweld wordt hierop ingegaan. Daarnaast wordt via de CCV-website geïnformeerd over praktijkvoorbeelden van een veiligheidsanalyse. De methode en informatie uit de KVV voor een goede probleemanalyse zouden breder en actiever kunnen worden verspreid onder gemeenten, ook onder gemeenten die geen KVV hebben. Op die manier kunnen de analyses beter onderling worden vergeleken.

Tijdens de expertmeeting gaven gemeenten bovendien aan behoefte te hebben aan een benchmark om de problematiek en de aanpak van uitgaansgeweld van gemeenten

onderling te vergelijken. Er bestaan al benchmarks waarin veiligheidsbeleid onderling vergeleken wordt, waarbij mogelijk aangesloten kan worden, zoals die van de VNG (www.waarstaatjegemeente.nl) en Veilige Publieke Taak. Via nader onderzoek moet duidelijk worden of dit mogelijk is, en of bestaande benchmarks aansluiten bij de behoeften van de gemeenten.

Advies 1:

Stimuleer gemeenten tot het uitvoeren van een goede probleem- en veiligheidsanalyse alvorens een aanpak uitgaansgeweld te ontwikkelen. Bestaande instrumenten, zoals de KVVU, kunnen daarbij helpen. Deze instrumenten zouden breed en actief bij gemeenten onder de aandacht kunnen worden gebracht.

Bovendien kunnen de mogelijkheden voor het ontwikkelen van een benchmark uitgaansgeweld worden onderzocht.

WAPENS

Een resultaat van de quickscan is dat gemeenten (met uitzondering van de G4) de beleving hebben dat wapens een kleine tot geen rol spelen bij uitgaansgeweld. Vandaar dat er ook geen extra actie op wordt ondernomen. Echter, uit ander onderzoek naar de rol van wapens in het uitgaansleven van SGBO blijkt dat wapens wel degelijk een rol spelen.

Bewustwording van en aandacht voor de betrokkenheid van wapens in het uitgaanscircuit bij gemeenten zijn van belang. Daarbij is de definitie van wapens breder dan die in de Wet wapens en munitie; voorwerpen als glas en barkrukken worden ook als wapen gebruikt. Informatie over de ervaringen van de politie en horecaondernemers met wapens is nodig. Aandacht vragen voor dit probleem kan bijvoorbeeld in bestaande samenwerkingsverbanden, zoals de KVVU en convenanten. Gemeenten die aandacht willen besteden aan wapens in het uitgaansleven, kunnen worden verwezen naar bestaande instrumenten, zoals de checklist wapenbezit van Bureau Beke.

Advies 2:

Vraag bij de gemeente aandacht voor wapens in het uitgaansleven, bijvoorbeeld in bestaande samenwerkingsverbanden, zoals de KVVU en convenanten.

Advies 3:

Gemeenten die aandacht willen besteden aan wapens, worden doorverwezen naar bestaande instrumenten, zoals de checklist wapenbezit van Bureau Beke.

5.2.2 AANPAK UITGAANSGEWELD

De respondenten zien alcohol als de grootste factor bij het ontstaan en escaleren van uitgaansgeweld. Ze benaderen alcohol echter momenteel vooral als gezondheidsprobleem. De gezondheids- en de veiligheidsbenadering kunnen elkaar versterken in integraal alcoholbeleid. De meerwaarde van een dergelijk integraal alcoholbeleid kan inzichtelijk worden gemaakt door te laten zien hoe diverse benaderingen elkaar beïnvloeden, zowel positief als negatief. Daarnaast kan inzichtelijk worden gemaakt hoe een dergelijke integrale aanpak vormgegeven kan worden, en wat het oplevert.

Advies 4:

Maak de meerwaarde van een integraal alcoholbeleid (met zowel een gezondheids- als een veiligheidsbenadering) inzichtelijk, bijvoorbeeld door te laten zien hoe diverse benaderingen elkaar beïnvloeden, hoe een dergelijke integrale aanpak vormgegeven kan worden, en wat het oplevert.

Een aantal respondenten ziet combinatiegebruik als een opkomend probleem. Het CCV en het Trimbos-instituut hebben een infosheet ontwikkeld over combinatiegebruik van alcohol en drugs en het effect hiervan op geweld. Dit is een voorbeeld hoe gemeenten geïnformeerd kunnen worden over combinatiegebruik, dat in de toekomst mogelijk een vervolg kan krijgen.

PREVENTIE VERSUS REPRESSIE

Gemeenten schrijven aan een repressieve aanpak meer succes toe dan aan een preventieve aanpak, omdat een repressieve aanpak zichtbaar en meetbaar is en snel resultaten geeft. Daarnaast wordt aan repressieve aanpakken, zoals politie-inzet en verboden, een preventieve (afschrikwekkende) werking toegeschreven. Echter, met deze aanpakken worden de oorzaken van uitgaansgeweld niet weggenomen. Preventie heeft op lange termijn effect op uitgaansgeweld. In de behoeften geven de respondenten dan ook aan dat ze graag meer succesvolle preventieve maatregelen voorhanden hebben. Gemeenten zouden moeten worden overtuigd van de effectiviteit van preventieve maatregelen. Dit kan door gemeenten te informeren over bewezen effectieve preventieve maatregelen. Daarbij kunnen preventieve maatregelen meer zichtbaar en meetbaar worden gemaakt. Bovendien kan zichtbaar worden gemaakt hoe een preventieve aanpak een repressieve aanpak versterkt, en andersom.

Advies 5:

Overtuig gemeenten van de effectiviteit van preventieve maatregelen. Bijvoorbeeld door te wijzen op bewezen effectieve preventieve maatregelen, door preventie zichtbaar en meetbaar te maken en te laten zien hoe een preventieve en repressieve aanpak elkaar versterken.

EFFECTIEVE AANPAK UITGAANSGEWELD

Effectevaluaties van de aanpak uitgaansgeweld worden momenteel summier uitgevoerd. Voor gemeenten wegen de investeringen niet op tegen de opbrengsten. Ze bepalen de aanpak uitgaansgeweld momenteel met gezond verstand en wat gemeenten en partijen in hun netwerk doen. Hierbij heeft ieder een eigen visie op wat succesvol is, zonder dat dit onderbouwd wordt met resultaten.

Het CCV is mede opgericht om het gebruik van effectieve instrumenten te bevorderen. Hiervoor zijn effectevaluaties nodig. Deze worden echter zeer beperkt uitgevoerd. Daarom adviseert het CCV extra aandacht te besteden aan effectevaluaties als onderdeel van een goede aanpak uitgaansgeweld (en veiligheidsbeleid in het algemeen). Gemeenten kunnen ook op landelijk niveau tot een effectevaluatie worden gestimuleerd, bijvoorbeeld door het financieren van pilots en het sneller inspelen op evaluatie bij nieuwe aanpakken. Ook kunnen gemeenten waar een effectevaluatie een verplicht onderdeel is van het beleid, in de spotlights worden gezet.

Het CCV beschikt over de handleiding 'Evaluatie preventieprojecten', waarin onder andere aandacht wordt besteed aan het opzetten van een effectevaluatie. Deze handleiding wordt binnenkort herzien. Zodra de herziene versie beschikbaar is, zal hier publiciteit aan worden gegeven.

Advies 6:

Besteed extra aandacht (zowel lokaal als landelijk) aan effectevaluaties als onderdeel van een goede aanpak uitgaansgeweld, bijvoorbeeld door gemeenten vanuit de overheid te stimuleren tot effectevaluaties, door de aandacht te vestigen op gemeenten waar effectevaluaties worden uitgevoerd, en door aandacht te besteden aan de herziene versie van de CCV-handleiding 'Evaluatie preventieprojecten'.

SAMENWERKING

Het potentieel van samenwerking kan nog meer worden gebruikt. Gemeenten zijn overtuigd van het belang van samenwerking. Daarom is het belangrijk de nadruk te leggen op de kwaliteit van de samenwerking. De betrokkenheid van de politie en horecaondernemers is een must. Deze partijen kunnen bijdragen aan een goede informatieverzameling, kennisontwikkeling en aanpak van uitgaansgeweld. Gemeenten geven echter aan dat het met name lastig is om horecaondernemers te betrekken. Ze hebben behoefte aan informatie en best practices over het betrekken van horecaondernemers.

Ook andere gemeenteafdelingen, zoals Welzijn, kunnen worden betrokken bij de aanpak uitgaansgeweld om versnippering in de aanpak te voorkomen. Bovendien zouden gemeenten zich meer bewust kunnen zijn van de potentiële samenwerkingspartners die er in hun omgeving zijn, zoals openbaar vervoer/taxiondernemers, bewoners/buurtcoördinator en portiers, maar ook organisaties als Halt, sportverenigingen en de GGD/GG&GD.

Bovendien kunnen gemeenten extra aandacht besteden aan de randvoorwaarden die voor een succesvolle samenwerking zorgen, zoals draagvlak, vertrouwen en begrip, goede onderlinge communicatie, enzovoort.

Advies 7:

Maak gemeenten bewust van het belang van samenwerking en potentiële samenwerkingspartners bij de kennisontwikkeling en aanpak van uitgaansgeweld. Maak inzichtelijk hoe de diverse samenwerkingspartners betrokken kunnen worden bij kennisontwikkeling en de aanpak.

Advies 8:

Gemeenten moeten blijvend aandacht besteden aan de randvoorwaarden voor een succesvolle samenwerking, zoals draagvlak, vertrouwen, onderling begrip en goede communicatie.

5.2.3 BEHOEFTE

Beleidsmedewerkers van gemeenten die 'uitgaansgeweld' in hun portefeuille hebben, beschikken momenteel niet over voldoende informatie over best practices van soortgelijke gemeenten, die zij toe kunnen passen op hun eigen beleid omtrent uitgaansgeweld. Bovendien ontbreekt een persoonlijke benadering in het aanbieden van best practices. Daarnaast ontbreekt informatie over slooproutes, genotmiddelen (en de relatie tot uitgaansgeweld) en geweld op straat. Tot slot ontbreekt een platform waarin de doorontwikkeling van aanpakken uitgaansgeweld en innovatie centraal staan.

OVERZICHT BEST PRACTICES EN STEUNPUNT UITGAANSGEWELD

Om aan de behoefte aan best practices en een persoonlijke benadering tegemoet te komen, adviseert het CCV een digitaal overzicht met best practices te ontwikkelen en een steunpunt uitgaansgeweld op te zetten, dat lokale partijen adviseert over de aanpak van uitgaansgeweld.

Een maatregel kan in gemeente X op een andere manier werken dan in gemeente Y. Dit kan komen door verschillende eigenschappen van een gemeente (bijvoorbeeld gemeentegrootte en middelen) en de aard van de problematiek. Ook zullen er best practices zijn die randvoorwaarden hebben waar niet alle gemeenten aan kunnen voldoen. Het CCV adviseert rekening te houden met deze factoren bij het aanbieden van best practices. Op deze manier kan zo veel mogelijk maatwerk aan de gemeenten worden geboden.

Het adviseren op maat van lokale partijen over best practices uitgaansgeweld kan vorm krijgen in een **steunpunt uitgaansgeweld** bij het CCV. Het CCV beschikt momenteel al over de steunpunten cameratoezicht, drugs en alcohol; het steunpunt uitgaansgeweld vormt een aanvulling hierop. Het steunpunt uitgaansgeweld is op de hoogte van de problematiek (onder andere genotmiddelen, slooproutes, geweld op straat en uitgaansgeweld algemeen) en bestaande succesvolle aanpakken uitgaansgeweld. Het steunpunt helpt lokale partijen bij het vinden van een aanpak die goed aansluit bij de lokale situatie. Het steunpunt uitgaansgeweld biedt bovendien de mogelijkheid om, in navolging van de quickscan uitgaansgeweld, op de hoogte te blijven van het lokale beeld, de aanpak en eventuele behoeften wat betreft uitgaansgeweld. De meerwaarde van het steunpunt zit dus zowel in het brengen van informatie als in het halen ervan.

Lokale partijen benaderen het steunpunt. Het steunpunt helpt de lokale partij bij het vinden van een succesvolle aanpak die het best aansluit op de lokale problematiek, de eigenschappen en de randvoorwaarden van de gemeente. Het steunpunt treedt daarbij op als *sparringpartner*. De lokale partij beslist uiteindelijk zelf over het al dan niet inzetten van een best practice. Op die manier is het steunpunt een aanvulling op de praktijkteams van het Ministerie van BZK. Het steunpunt en de praktijkteams kunnen aanvullend op en met elkaar werken, afhankelijk van de uitwerking in de praktijk.

Een dergelijk steunpunt vereist dat een (digitaal) overzicht wordt gemaakt met beschikbare best practices. Dit overzicht vormt de basis van het steunpunt bij het adviseren van een lokale partij. Het CCV heeft de kennis in huis om dit overzicht te ontwikkelen, zoals het kader uitgaansgeweld, de module geweld bij de KVVU en het dossier uitgaansgeweld voor de (nog te publiceren) website jeugd en veiligheid. Deze kennis dient inhoudelijk geschikt te worden gemaakt voor het steunpunt. Het kader uitgaansgeweld is daarbij het uitgangspunt.

Alle bovenstaande adviezen (1 tot en met 8) kunnen (mede) tot uitvoering worden gebracht in het steunpunt uitgaansgeweld.

Advies 9:

Het CCV ontwikkelt een overzicht van best practices en ontwikkelt en beheert een steunpunt uitgaansgeweld, dat lokale partijen adviseert over de aanpak van uitgaansgeweld in de gemeente, aansluitend bij de lokale praktijk.

DENKTANK UITGAANSGEWELD³

Om tegemoet te komen aan de behoefte aan een platform waarin de doorontwikkeling van aanpakken en innovatie centraal staan, adviseert het CCV een denktank op te richten. In deze denktank kunnen bijvoorbeeld (nieuwe) aanpakken uitgaansgeweld worden (door)ontwikkeld. Na het testen van deze aanpakken en bij goed resultaat kunnen deze als best practice worden meegenomen in het steunpunt uitgaansgeweld.

In de denktank kunnen publieke en private organisaties uit de praktijk samenwerken: gemeenten waar veel uitgaansgeweld is, waar diverse maatregelen en aanpakken zijn geïmplementeerd, en waar men op zoek is naar dat beetje extra, zoals de G4, maar ook de politie, experts uit de praktijk, vertegenwoordigers uit de horeca en organisaties die beroepsmatig bezig zijn met het veilig maken van het uitgaansleven, zoals de portiersbranche en ook bedrijven als ID&T.

Het CCV beschikt over de kennis en het netwerk om een dergelijke denktank te faciliteren.

Advies 10:

Het CCV faciliteert een denktank uitgaansgeweld, waarin de doorontwikkeling en innovatie van aanpakken uitgaansgeweld centraal staan.

COMMUNICATIEACTIVITEITEN

Om aan de informatiebehoeften te voldoen wat betreft best practices en informatie, adviseert het CCV de volgende (communicatie)middelen in te zetten.

Het CCV beschikt over regionale accounthouders die contact hebben met alle regionale samenwerkingsverbanden in Nederland. Hierdoor blijft het CCV op de hoogte van de veiligheidssituatie en de ontwikkelingen in de regio's. Deze accounthouders kunnen worden ingezet om informatie te verkrijgen over best practices op het gebied van uitgaansgeweld. Deze informatie wordt vervolgens gebruikt voor het steunpunt uitgaansgeweld en het innovatiepanel.

Daarnaast kunnen in een viertal regionale bijeenkomsten (bijvoorbeeld regio Amsterdam, Rotterdam, Eindhoven en Zwolle) de best practices worden gepresenteerd, waarin delen centraal staat. Ook wordt het steunpunt onder de aandacht gebracht. Het CCV heeft goede ervaring met het organiseren van regionale bijeenkomsten. Deelnemers hebben regionale bijeenkomsten met eenzelfde doelstelling, op een ander dossier, in 2008/2009 gemiddeld gewaardeerd met een 4,0 (op een schaal van 1 - 5). De informatie die wordt opgedaan in de regio's, dient bovendien als input voor het (eventueel te ontwikkelen) overzicht met best practices en het steunpunt uitgaansgeweld.

Advies 11:

Maak gebruik van de bestaande contacten van het CCV in de regio's om best practices uitgaansgeweld te verzamelen en verspreiden.

Andere activiteiten om het (eventueel te ontwikkelen) overzicht met best practices en het steunpunt uitgaansgeweld blijvend onder de aandacht te brengen, zijn de website, nieuwsbrieven en factsheets van het CCV en free publicity-trajecten:

---

³ 'Denktank uitgaansgeweld' is de werktitel; de uiteindelijke naam zal afhangen van het exacte doel en de deelnemers.

- De website van het CCV, en het dossier 'uitgaansgeweld' in het bijzonder, kan worden uitgebreid met meer informatie over onder andere slooproutes, genotmiddelen (en de relatie tot uitgaansgeweld) en geweld op straat, waarbij de nadruk ligt op best practices.
- Het CCV heeft een nieuwsbrief over veilig uitgaan; hierin kan regelmatig een item worden besteed aan uitgaansgeweld, zoals een interview met een best practice-gemeente en de visie van het steunpunt hierop. Het CCV past dit principe ook toe binnen een ander programma. Hieruit blijkt dat minimaal 20% van de beoogde doelgroep ook daadwerkelijk het interview leest. De rubriek wordt positief ontvangen.
- Het CCV ontwikkelt, soms in samenwerking met andere partijen, infosheets over diverse veiligheidsthema's. Zo heeft het CCV in samenwerking met het Trimbos-instituut een infosheet over combinatiegebruik ontwikkeld. Dit sluit aan bij de behoefte aan informatie over genotmiddelen.
- Tot slot kan tijdens het congres 'Uitgaan onder invloed' (www.uitgaanonderinvloed.nl) aandacht worden besteed aan uitgaansgeweld.

Advies 12:

Maak gebruik van de bestaande communicatiemiddelen van het CCV om het (eventueel te ontwikkelen) overzicht met best practices uitgaansgeweld en het steunpunt uitgaansgeweld onder de aandacht te brengen en informatie over uitgaansgeweld te verspreiden.

VERVOLG

Het CCV heeft de resultaten van de quick-scan, incl. de adviezen, voorgelegd aan het ministerie van BZK. Op basis van deze informatie wordt besloten welke adviezen worden overgenomen en uitgewerkt. Eventuele vervolgacties worden gezamenlijk uitgewerkt in een actieplan uitgaansgeweld.

Wilt u op de hoogte blijven van de ontwikkelingen bij het CCV wat betreft uitgaansgeweld? Stuur dan een mail naar Marjolijn van Hest, projectleider Geweld bij het CCV: marjolijn.hest@hetccv.nl.

Of neem een abonnement op de digitale CCV-nieuwsbrief Veilig Uitgaan. Hierin staat het laatste nieuws over onderzoeken, praktijkvoorbeelden en bijeenkomsten op het gebied van Veilig Uitgaan. Abonneren kan via de website van het CCV: www.hetccv.nl.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1 VRAGENLIJST (DEEL 1 QUICKSCAN)

Algemene gegevens

Waar bent u werkzaam?

Gemeente

Politie

Anders, nl.:

Voor welke gemeente bent u werkzaam?

Contactpersoon:

Functie:

Telefoonnummer:

E-mail:

Uitgaansgeweld in uw gemeente

1. Welke uitgaansgelegenheden bevinden zich in uw gemeente? (meerdere antwoorden mogelijk)

Geen

Wij hebben een kleine/middelgrote discotheek

Wij hebben een grote discotheek

Wij hebben een café

Wij hebben meerdere cafés

Wij hebben een uitgaansgebied

Wij hebben meerdere uitgaansgebieden

Wij hebben illegale horeca (hokken en keten)

Er worden evenementen/festivals georganiseerd

Anders, nl.:

2. Is er in uw gemeente sprake van uitgaansgeweld?

Ja

Nee

3. Wie ervaart uitgaansgeweld als een probleem in uw gemeente? (meerdere antwoorden mogelijk)

Niemand

Politie

Gemeenteambtenaren (Openbare Orde en Veiligheid)

Gemeenteambtenaren (Zorg & Welzijn)

Horecaondernemers

Bewoners uitgaansgebied

Uitgaand publiek

Bewoners algemeen

Openbaar vervoerders

Anders, nl.:

4. Is er onderzoek gedaan naar de aard en omvang van uitgaansgeweld in uw gemeente?

Ja, via de lokale veiligheidsmonitor hebben wij inzicht in de aard en omvang van uitgaansgeweld

Ja, er is gericht onderzoek gedaan naar de aard en omvang van uitgaansgeweld

Ja, nl.:

Nee

5. Hoeveel incidenten met uitgaansgeweld waren er ongeveer in 2007?

Tussen 0 en 10 incidenten

Tussen 10 en 50 incidenten

Tussen 50 en 100 incidenten

Tussen 100 en 500 incidenten

Meer dan 500 incidenten

Niet duidelijk

6. Welk soort geweld wordt gebruikt?

	vaak	soms	nooit	weet niet
Fysiek geweld (schoppen, slaan)				
Dreigen met fysiek geweld				
Bedreiging met een wapen (mes, vuurwapen, slagwapen, glas)				
Gebruik van een wapen (mes, vuurwapen, slagwapen, glas)				
Vernieling van spullen, vandalisme				
Anders, nl.:				

7. Waar vindt het uitgaansgeweld plaats?

	vaak	soms	nooit	weet niet
In de horecagelegenheid				
Op straat bij een horecagelegenheid				
Op straat op weg van en naar horecagelegenheid				
In het openbaar vervoer van en naar horecagelegenheid				
In hokken en keten of in de omgeving van hokken en keten				
In of bij tentfeesten				
Tijdens evenementen en/of festivals buiten reguliere uitgaansgebieden				
Anders, nl.:				

8. Wat is, voor zover bekend, de aanleiding voor het gebruiken van geweld?

	vaak	soms	nooit	weet niet
Een conflict dat uit de hand loopt				
Geen duidelijke aanleiding ('zinloos geweld')				
Uitgelokte vechtpartij				
Culturele spanningen die uit de hand lopen				
Jaloezie (seksegerelateerde spanningen)				

Doorgeschoten assertiviteit ('korte lontje')
Spanningen tussen publiek en politie
Dronkenschap
Anders, nl.:

9. Welke factoren spelen in uw gemeente een rol bij het ontstaan en escaleren van uitgaansgeweld?

	vaak	soms	nooit	weet niet
Alcohol				
Drugs				
Combinatiegebruik van alcohol/drugs				
Wapenbezit en -gebruik (mes, vuurwapen of slagwapen)				
Gebruik van voorwerpen als wapen (glas, fles, barkruk, etc.)				
Anders, nl.:				

10. Wie zijn dader van uitgaansgeweld?

	vaak	soms	nooit	weet niet
Horecapersoneel				
Portiers/beveiliging				
Hulpdiensten (politie, brandweer, ambulance)				
Uitgaanspubliek				
Bewoners uitgaansgebied				
Toevallige passanten				
Personeel openbaar vervoer				
Anders, nl.:				

11. Wie zijn slachtoffer van uitgaansgeweld?

	vaak	soms	nooit	weet niet
Horecapersoneel				
Portiers/beveiliging				
Hulpdiensten (politie, brandweer, ambulance)				
Uitgaanspubliek				
Bewoners uitgaansgebied				
Toevallige passanten				
Personeel openbaar vervoer				
Anders, nl.:				

12. Op welke dagen en welk tijdstip komt uitgaansgeweld met name voor?

	(bijna) niet	voor middernacht	<i>na</i> middernacht	weet niet
Maandag				
Dinsdag				
Woensdag				
Donderdag				
Vrijdag				
Zaterdag				
Zondag				

Aanpak van uitgaansgeweld

13. Worden in uw gemeente projecten en/of beleid gevoerd om uitgaansgeweld aan te pakken?

Ja
Nee

14. Welke afdeling is verantwoordelijk voor de aanpak van uitgaansgeweld?

Openbare Orde en Veiligheid

Welzijn

Jeugd

Weet ik niet

Anders, nl.:

15. In welk beleid is de aanpak van uitgaansgeweld opgenomen? (meerdere antwoorden mogelijk)

(Integraal) horecabeleid

(Integraal) veiligheidsbeleid

Lokaal alcoholbeleid

(Integraal) jeugdbeleid

Welzijnsbeleid

Geweldbeleid

Uitgaansgeweld heeft een eigen beleid

Weet ik niet

Anders, nl.:

16. Welke aanpak, instrument of maatregel is in de voorgaande jaren in uw gemeente ingezet om uitgaansgeweld aan te pakken?

	Nee, wordt niet ingezet	Nee, wordt niet meer ingezet	Nee, wel van plan	Ja, wordt ingezet	Weet niet
Horecaverbod (geen toegang tot horecagelegenheid voor specifieke dader)					
Gebiedsverbod (geen toegang tot een bepaald gebied voor specifieke dader)					
Collectief horecaverbod (geen toegang tot meerdere horecagelegenheden voor specifieke dader)					
Cameratoezicht					
Voorlichting aan jongeren over alcohol/drugs					
Voorlichting aan jongeren over geweld					
Gedrags-/huisregels					
Collectieve huisregels (verschillende horecagelegenheden passen dezelfde huisregels toe)					
Toezicht door personen (niet politie)					
Extra surveillance door politie					
Training horecapersoneel over alcohol/drugs					
Training horecapersoneel omgaan met agressie					
Training van politie: omgaan met groepen of personen onder invloed, etc.					
Inzet vast politieteam op uitgaanstijden (kennen en gekend worden)					
Preventief fouilleren op drugs					
Preventief fouilleren op wapens					
Wapendetectiepoortjes					
Deurbeleid					
Vrije sluitingstijden					
Beperkte sluitingstijden					
Weekendarrangement (daders zitten t/m maandagochtend in de cel)					
Alcoholmatigingsbeleid					

Alcoholgerelateerde straf (bijv. boete of kanskaart)
Drugsbeleid
Verlichting in het uitgaansgebied
Afspraken met openbaar vervoerders over het afvoeren van uitgaanspubliek
Anders, nl.:

17. Welke door u ingezette aanpak, instrument of maatregel heeft het aantal incidenten uitgaansgeweld aantoonbaar verminderd? (open vraag)

18. Op welk probleem richt de aanpak van uitgaansgeweld in uw gemeente zich *met name*? (meerdere antwoorden mogelijk)

Terugdringen overmatig alcoholgebruik
Terugdringen alcoholgebruik onder de 16 jaar
Terugdringen drugsgebruik
Terugdringen combinatiegebruik van alcohol/drugs
Voorkomen wapenbezit en wapengebruik
Het weren van 'harde kern'-geweldplegers uit uitgaansgebied
Aanpak van 'harde kern'-geweldplegers
Normen en waarden m.b.t. uitgaan (gedrag van uitgaanspubliek)
Aanpak geweld in het algemeen
Aanpak van hinderlijke en overlastgevende jongeren
Voorkomen van spanningen tussen culturen
Anders, nl.:

19. Indien u beschikt over een geëvalueerde, succesvolle aanpak van uitgaansgeweld: wat heeft aan dit succes bijgedragen? (meerdere antwoorden mogelijk)

Samenwerking met partijen
Structureel karakter
Integraal karakter
Goede communicatie naar de doelgroep

Anders, nl.:

Onze aanpak is (nog) niet geëvalueerd

20. Wie zijn er, naast gemeente en politie, betrokken bij de aanpak van uitgaansgeweld in uw gemeente? (meerdere antwoorden mogelijk)

Er zijn, naast gemeente en politie, geen andere partijen betrokken

GGD/GG&GD

Halt

OM/Justitie

Scholen

Verslavingszorg

Jongerenwerk

Bewonersorganisatie

Horecaondernemers

Woningcorporatie

Portiers bedrijven

Anders, nl.:

21. Op welke manier wordt de samenwerking tussen de partijen uit de vorige vraag geformaliseerd?

De samenwerking is niet geformaliseerd

Middels een convenant

Via de Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan

Anders, nl.:

Behoeften m.b.t. uitgaansgeweld

22. Bestaan er in uw gemeente behoeften en wensen m.b.t. de aanpak van uitgaansgeweld?

Ja

Nee

23. Welke behoeften en wensen zijn er in uw gemeente m.b.t. uitgaansgeweld? Klik hieronder maximaal vier items aan.

- Behoeftte aan inhoudelijke kennis over uitgaansgeweld
- Behoeftte aan best practices over uitgaansgeweld
- Behoeftte aan informatie over worst practices uitgaansgeweld
- Behoeftte aan maatregelen en aanpakken die uitgaansgeweld voorkómen (preventie)
- Behoeftte aan maatregelen en aanpakken die de daders uitgaansgeweld aanpakken (repressie)
- Behoeftte aan een centrale vindplaats met informatie over uitgaansgeweld en verwante onderwerpen (alcohol/drugs, jongeren, etc.)
- Behoeftte aan een overzicht met beschikbare maatregelen, aanpakken, projecten m.b.t. uitgaansgeweld
- Behoeftte aan ondersteuning in het proces van de aanpak uitgaansgeweld
- Advies op maat over de lokale aanpak van uitgaansgeweld
- Meer handhaving rond uitgaansgeweld
- Meer regulering rond de aanpak van uitgaansgeweld
- Minder regulering rond de aanpak van uitgaansgeweld
- Meer aandacht voor uitgaansgeweld in de lokale politiek
- Meer aandacht voor uitgaansgeweld in de landelijke politiek
- Meer financiële armslag m.b.t. de aanpak van uitgaansgeweld
- Wijzigingen in wetten en regelingen m.b.t. uitgaansgeweld, nl. *(invullen)*:
- Regionale samenwerking met andere gemeenten, politie en regionale partijen
- Lokale samenwerking met lokale partijen
- Bijeenkomsten met inhoudelijk experts over uitgaansgeweld
- Bijeenkomsten met andere gemeenten die te maken hebben met uitgaansgeweld
- Anders, nl.:

24. Over welke subonderwerpen over uitgaansgeweld zou u meer informatie willen ontvangen? (meerdere antwoorden mogelijk)

Geweld door genotmiddelen (alcohol, drugs en/of combinatiegebruik)

Wapens en geweld
Geweld op straat
Slooproutes (vandalisme op weg van en naar uitgaansgebied)
Anders, nl.:
Geen behoefte aan extra informatie

25. Eventuele opmerkingen en aanvullingen kunt u hieronder kwijt (open vraag):

Geweld algemeen

26. Heeft u in uw gemeente te maken met onderstaande vormen van geweld?

	vaak	soms	nooit	weet niet
Geweld in het verkeer				
Geweld in het openbaar vervoer				
Geweld in de buurt of wijk				
Geweld in de recreatiesector				
Geweld in de sport				
Geweld op school				
Geweld onder invloed van alcohol en/of drugs				
Anders, nl.:				

Algemene vragen

- Wat is uw naam en functie?
- Op welke manier heeft u in uw functie met het onderwerp uitgaansgeweld/veilig uitgaan te maken?

Kennis

De volgende vragen gaan over de aanwezige kennis over uitgaansgeweld in uw gemeente.

Inleiding: uit de resultaten van ons onderzoek blijkt dat er vaak 'weet ik niet' is geantwoord bij de aard en de omvang van uitgaansgeweld. Respondenten geven aan niet precies te weten welk soort geweld gebruikt wordt, wie slachtoffers en daders zijn, wat de aanleiding was, enzovoorts.

- Vraag: herkent u dit in uw eigen gemeente?
- Vraag: zo ja, heeft u een verklaring hiervoor?
- Vraag: hoe verzamelt u informatie over uitgaansgeweld?
- Vraag: is er voldoende informatie over uitgaansgeweld beschikbaar om een goede aanpak te ontwikkelen?

Inleiding: veel respondenten hebben 'weet ik niet' geantwoord op de vraag of er wapens betrokken zijn bij uitgaansgeweld. Weinig respondenten geven aan meer te willen weten over wapens.

- Vraag: wat kan de oorzaak hiervan zijn?

Inleiding: ook veel respondenten hebben 'weet ik niet' geantwoord op de vraag of publieke diensten (zoals politie, ambulance en openbaar vervoer) slachtoffer zijn van uitgaansgeweld. Dit terwijl er vanuit de landelijke overheid veel aandacht is voor geweld tegen de publieke taak.

- Vraag: herkent u dit in uw eigen gemeenten?
- Vraag: heeft u over het algemeen het idee dat er een toename is van uitgaansgeweld tegen hulpdiensten, openbaar vervoerspersoneel etc.?

Aanpak van uitgaansgeweld

De volgende vragen gaan over de aanpak van uitgaansgeweld in uw gemeente, en de aanpak van uitgaansgeweld in het algemeen.

- Vraag: hoe bent u (globaal) tot de huidige aanpak uitgaansgeweld gekomen?

Inleiding: bij de aanpak van uitgaansgeweld kun je je als gemeente richten op een aantal factoren. Risicofactoren (alcohol, drugs, wapens), omgevingsfactoren (zaken veranderen in uitgaansgebieden/horecagelegenheden) en dadergerichte factoren (persoonsgerichte aanpak).

- Vraag: welke factoren vindt u belangrijk voor een goede aanpak van uitgaansgeweld, en waarom?

Inleiding: uit de resultaten komt naar voren dat alcohol als een grote risicofactor wordt gezien bij het ontstaan van uitgaansgeweld.

- Vraag: ziet u alcohol ook als een grote risicofactor?

→ Zo ja:

De aanpak van uitgaansgeweld is in veel gemeenten *niet* specifiek gericht op het terugdringen van alcohol. Er wordt vooral ingezet op algemene maatregelen, zoals extra politietoezicht, horecaverbod, verlichting, gedragsregels etc.

Deze maatregelen hebben niet direct effect op het alcoholgebruik van uitgaanspubliek.

- Vraag: herkent u dit ook in uw gemeente?
- Vraag: zo ja, wat zou een verklaring kunnen zijn dat er minder *gericht* op alcohol wordt ingezet?
- Vraag: zo nee, hoe ziet u de aanpak van alcoholgebruik?

Spelen openingstijden van de horeca volgens u een rol in het ontstaan van geweld? En zo ja, op welke manier?

Bijv. vooraf indrinken, achteraf weinig sociale controle op straat, etc.

De volgende vragen gaan over succesvolle, effectieve aanpakken uitgaansgeweld.

Vraag: hoe komt u momenteel aan (informatie over) effectieve aanpakken uitgaansgeweld?

Inleiding: bij de vraag welke aanpakken het meest succesvol zijn, noemden de respondenten met name aanpakken met een repressief karakter, zoals inzet van politie en horecaverboden/gebiedsverboden.

- Vraag: vindt u deze aanpakken ook het meest succesvol?
- Vraag: waardoor zijn deze aanpakken succesvol?

Inleiding: uit de resultaten blijkt dat er over het algemeen weinig geëvalueerd wordt. Met name op het effect van de aanpak.

- Vraag: voert u (in de meeste gevallen) een effectevaluatie uit?
- Vraag: vindt u een effectevaluatie belangrijk? Waarom wel/niet?
- Vraag: hoe zouden gemeenten geprikkeld kunnen worden om vaker effectevaluaties toe te passen? Wat zou u bijvoorbeeld motiveren/wat heeft u gemotiveerd?

Inleiding: zoals gezegd worden met name aanpakken met een repressief karakter succesvol genoemd. Maar, in de praktijk zetten gemeenten vooral in op preventieve maatregelen (zoals gedragsregels, toezicht door burgers en voorlichting). Ook heeft men vooral *behoefte* aan preventieve maatregelen. Dit lijkt met elkaar te botsen.

- Vraag: herkent u dit?
- Vraag: wat zou een verklaring hiervoor kunnen zijn?

Inleiding: uit de resultaten blijkt dat samenwerking een belangrijk ingrediënt is voor een succesvolle aanpak van uitgaansgeweld.

- Vraag: herkent u dit?
Zo ja:
- Vraag: waarom is samenwerking belangrijk?
- Vraag: welke partijen moeten volgens u in ieder geval betrokken zijn bij de aanpak uitgaansgeweld?
- Vraag: wat zijn volgens u randvoorwaarden voor een goede samenwerking? Zijn die voorwaarden voldoende aanwezig momenteel?

Inleiding: een aantal organisaties in Nederland heeft ook te maken met uitgaansgeweld. Bijvoorbeeld het openbaar vervoer (bussen die worden beschadigd) en de GGD/GG&GD (zij hebben een aanpak voor alcohol en drugs). Maar: deze partijen zijn veelal geen samenwerkingspartner van gemeenten.

- Vraag: heeft u hier een verklaring voor?

Behoeften

De volgende vragen gaan over de behoeften van gemeenten wat betreft uitgaansgeweld.

Inleiding: uit de resultaten blijkt dat er vooral behoefte is aan best practices, een overzicht aan beschikbare maatregelen, en maatregelen die uitgaansgeweld moeten voorkomen (preventie).

- Vraag: waarover zouden deze best practices moeten gaan?
- Vraag: welke informatie zou u in de best practices terug willen vinden?
- Vraag: wat moet er volgens u in het overzicht worden opgenomen?
- Vraag: waarover zouden deze preventieve maatregelen moeten gaan?

Inleiding: uit de resultaten blijkt dat er vooral behoefte is aan kennis over slooproutes, geweld op straat en genotmiddelen.

- Vraag: wat zou u graag over deze onderwerpen willen weten?
- Vraag: waarom heeft u behoefte aan deze middelen en kennis?
- Vraag: welk probleem wilt u hiermee oplossen?

Inleiding: u heeft aangegeven dat u behoefte heeft aan specifieke materialen en kennis over uitgaansgeweld. Mocht het een en ander ontwikkeld worden:

- Vraag: in welke vorm zou u deze informatie/materialen het liefst willen ontvangen?
- Vraag: via welke weg/medium zou u deze informatie/materialen het liefst willen ontvangen?

Afsluiting

Tot zover de vragen over de behoeften op het gebied van uitgaansgeweld.

- Vraag: zijn er nog andere knelpunten (zowel proces als inhoud) die de aanpak van uitgaansgeweld bemoeilijken?
- Vraag: ziet u nog een specifieke rol of taak weggelegd voor de landelijke overheid bij de aanpak van uitgaansgeweld?

BIJLAGE 3 TABELLEN PROBLEEM, AARD EN OMVANG VAN LOKAAL UITGAANSGEWELD

OMVANG PROBLEMATIEK

Is er in uw gemeente sprake van uitgaansgeweld?

- Ja: 83%
- Nee: 17%

De kenmerken van de gemeenten waarvan de respondenten aangeven dat er *geen* sprake is van uitgaansgeweld (13 gemeenten):

- Uitgaansleven: 7 gemeenten hebben een klein uitgaansleven (enkele cafés of een discotheek, evenement), 4 gemeenten een middelgroot uitgaansleven (cafés, discotheek, evenement) en 2 gemeenten een groot uitgaansleven (uitgaansgebied, cafés, discotheek, evenementen).
- Randstedelijk: 2 gemeenten zijn Randstedelijk, de andere niet.
- Aantal inwoners: 7 gemeenten zijn klein (20.000 inwoners of minder), 5 gemeenten middelgroot (20.000 - 100.000 inwoners), en 1 gemeente is groot (meer dan 100.000 inwoners).

De kenmerken van de gemeenten waarvan de respondenten aangeven dat er meer dan 100 incidenten per jaar zijn (10 gemeenten):

- Uitgaansleven: alle gemeenten hebben één of meer uitgaansgebieden.
- Randstedelijk: 3 gemeenten zijn Randstedelijk, de andere niet.
- Aantal inwoners: 3 gemeenten zijn middelgroot (20.000 - 100.000 inwoners) en 7 gemeenten groot (meer dan 100.000 inwoners).

PROBLEEMERVARING

Wie ervaart uitgaansgeweld als een probleem?

Meest genoemd werden (absolute aantallen):

1. Gemeenteambtenaren OOV:	44
2. Gemeenteambtenaren Zorg & Welzijn:	11
3. Politie:	48
4. Horecaondernemers:	43

Niemand ervaart uitgaansgeweld als een probleem: 5%

Hoeveel incidenten waren er ongeveer in 2007?

1. Tussen 0 en 10 incidenten:	22%
2. Tussen 10 en 50 incidenten:	35%
3. Tussen 50 en 100 incidenten:	14%
4. Tussen 100 en 500 incidenten:	17%
5. Meer dan 500 incidenten:	2%
6. Niet duidelijk:	10%

Hoe is de aard en omvang van uitgaansgeweld onderzocht?

- Gericht onderzoek naar uitgaansgeweld: 18%
- Lokale veiligheidsmonitor of vergelijkbaar: 36%
- Niet onderzocht: 36%
- Anders: 10%

AARD PROBLEMATIEK

Hieronder staat per vraag over de aard van uitgaansgeweld weergegeven hoe vaak de respondenten 'vaak', 'nooit' en 'weet niet' hebben ingevuld. De respondenten konden ook de antwoordcategorie 'soms' aankruisen. De antwoorden 'vaak' en 'nooit' geven echter het meest duidelijk weer waar de pijnpunten liggen en op welk gebied de problematiek niet speelt.

Welke soort geweld wordt gebruikt?

	Nooit	Vaak	Weet niet
Fysiek geweld:	1	13	6
Dreigen met fysiek geweld:	1	21	8
Dreigen met een wapen:	9	0	17
Gebruik van een wapen:	12	0	16
Vernieling en vandalisme:	0	29	3

Waar speelt het uitgaansgeweld zich af?

	Nooit	Vaak	Weet niet
In de horeca:	4	5	10
Op straat bij horecagelegenheid:	0	21	4
Op straat op weg van/naar horecagebied:	1	18	21
In het openbaar vervoer:	14	4	29
In/bij hokken en keten:	22	1	33
Tentfeesten:	18	0	31
Evenementen, festivals, etc.:	6	1	19

Wanneer speelt het geweld zich vooral af?

	Voor middernacht	Na middernacht	Weet niet
Donderdag:	4	8	18
Vrijdag:	3	41	4
Zaterdag:	3	51	1
Zondag:	8	7	22

Wat is de aanleiding voor het geweld?

	Nooit	Vaak	Weet niet
Een conflict dat uit de hand loopt:	2	10	7
Geen aanleiding (zinloos geweld):	4	3	14
Uitgelokte vechtpartij:	2	4	21
Culturele spanningen:	16	1	24
Jaloezie:	5	1	27
Doorgeschoten assertiviteit ('kort lontje'):	3	10	11
Spanningen tussen publiek en politie:	14	1	20
Dronkenschap:	0	31	7

Welke risicofactoren spelen een rol?

	Nooit	Vaak	Weet niet
Alcohol:	0	37	2
Drugs:	1	12	14
Combinatiegebruik:	1	14	13
Wapenbezit en -gebruik:	13	0	23
Gebruik van voorwerpen als wapen:	9	0	22

Wie zijn dader van uitgaansgeweld?

	Nooit	Vaak	Weet niet
Horecapersoneel:	18	0	28
Portiers/beveiliging:	16	0	24
Hulpdiensten:	27	0	26
Uitgaanspubliek:	0	37	4
Bewoners uitgaansgebied:	27	0	26
Toevallige passanten:	18	1	25
Personeel openbaar vervoer:	28	0	25

Wie zijn slachtoffer van uitgaansgeweld?

	Nooit	Vaak	Weet niet
Horecapersoneel:	10	1	15
Portiers/beveiliging:	8	1	16
Hulpdiensten:	8	1	23
Uitgaanspubliek:	0	23	3
Bewoners uitgaansgebied:	15	3	20
Toevallige passanten:	8	2	19
Personeel openbaar vervoer:	18	1	29

BIJLAGE 4 TABEL LOKALE AANPAK UITGAANSGEWELD

In hoeverre worden de onderstaande maatregelen, beleid en aanpakken ingezet om uitgaansgeweld aan te pakken?

	Ja	Van plan	Niet meer	Nee	Weet niet
Horecaverbod	27	2	0	8	6
Gebiedsverbod	12	8	0	16	6
Collectief horecaverbod	15	12	0	10	6
Cameratoezicht	14	3	2	22	2
Voorlichting over alcohol/drugs	27	10	0	3	3
Voorlichting over geweld	18	3	0	9	13
Gedrags-/huisregels	34	4	0	2	3
Collectieve huisregels	32	4	0	3	4
Toezicht door personen (niet politie)	27	2	0	10	4
Extra surveillance politie	41	0	0	2	1
Training horeca over alcohol/drugs	15	5	2	7	14
Training horeca over agressie	13	4	2	5	17
Training politie omgaan met groepen of personen onder invloed, etc....	15	0	0	4	23
Inzet vast politieteam	31	0	0	7	5
Preventief fouilleren op drugs	4	2	2	23	12
Preventief fouilleren op wapens	8	1	2	22	10
Wapendetectiepoortjes	14	1	1	20	7
Deurbeleid	34	0	0	5	4
Vrije sluitingstijden	12	0	2	26	3
Beperkte sluitingstijden	26	1	1	10	5
Weekendarrangement	3	3	1	27	9
Alcoholmatigingsbeleid	16	10	0	9	7
Alcoholgerelateerde straf	2	3	0	20	18
Drugsbeleid	20	2	0	15	6
Verlichting	25	6	0	6	6
Afspraken met ov-bedrijf	7	2	4	22	8

BIJLAGE 5 AANPAK UITGAANSGEWELD AFGEZET TEGEN KADER UITGAANSGEWELD

Hieronder staat het kader 'lokale aanpak uitgaansgeweld', zoals dat ontwikkeld is door de begeleidingscommissie uitgaansgeweld.

	Preventie	Proactie	Repressie
Risicofactoren: <ul style="list-style-type: none"> • Alcohol • Drugs • Combigebruik • Wapens 			
Omgeving/gebied: <ul style="list-style-type: none"> • Horeca • Op straat • Regionale functie 			
Persoon: <ul style="list-style-type: none"> • Doorsnee • Routinier • Hoog risico 			

Hieronder staat het kader nog twee keer:

- Het eerste kader is ingevuld met de maatregelen die het meest worden genoemd om uitgaansgeweld aan te pakken.
- In het tweede kader staan de maatregelen die het minst worden genoemd, en de maatregelen waar minstens twee gemeenten van hebben afgezien.

Bij de optellingen op p. 15 van dit rapport worden de dubbel genoemde maatregelen in een rij of kolom slechts één keer geteld.

Kader 'lokale aanpak uitgaansgeweld': meest genoemde maatregelen

	Preventie	Proactie	Repressie
Risicofactoren: <ul style="list-style-type: none"> • Alcohol • Drugs • Combigebruik • Wapens 	Gedragsregels Voorlichting alcohol/drugs Collectieve huisregels Alcoholmatigingsbeleid Drugsbeleid		
Omgeving/gebied: <ul style="list-style-type: none"> • Horeca • Op straat • Regionale functie 	Extra surveillance politie/inzet vast team Gedragsregels Collectieve huisregels Verlichting Toezicht door personen	Extra surveillance politie/inzet vast team Deurbeleid Toezicht door personen	Extra surveillance politie/inzet vast team
Persoon: <ul style="list-style-type: none"> • Doorsnee • Routinier • Hoog risico 	Gedragsregels Collectieve huisregels		Horecaverboden Collectieve horecaverboden

Kader 'lokale aanpak uitgaansgeweld': minst genoemde maatregelen of van afgezien

	Preventie	Proactie	Repressie
Risicofactoren: <ul style="list-style-type: none"> • Alcohol • Drugs • Combigebruik • Wapens 		Preventief fouilleren op drugs Preventief fouilleren op wapens Training horeca over alcohol/drugs	Weekendarrangement Alcoholgerelateerde straf
Omgeving/gebied: <ul style="list-style-type: none"> • Horeca • Op straat • Regionale functie 	Cameratoezicht Afspraken met ov-bedrijven		Cameratoezicht
Persoon: <ul style="list-style-type: none"> • Doorsnee • Routinier • Hoog risico 		Training horeca over agressie	Weekendarrangement

BIJLAGE 6   VERSLAGEN EXPERTMEETINGS UITGAANSGEWELD

VERSLAG EXPERTMEETING MET DE G4

datum 23 juni 2009	tijd 14:00 - 16:30 uur	locatie De Witte Vosch, Utrecht	
deelnemers			
Tom Molenaar, Politie Rotterdam-Rijnmond	René Tieleman, Politie Amsterdam-Amstelland	Iris Koningstein, gemeente Utrecht	Bjorn Dirkse, gemeente Rotterdam
Undine Stevens, gemeente Amsterdam	Jan van Zijtveld, Politie Amsterdam-Amstelland	Alfred Stoter, Politie Utrecht	Herman Hilgeman, Politie Amsterdam-Amstelland
Johan van Renswoude, Politie Utrecht	Jean-Paul Grund, GGD Den Haag	John van der Zalm, Politie Haaglanden	Lonneke van Leeuwen, Trimbos-instituut
Vera Huijgens, CCV	Marjolijn van Hest, CCV	Jan van Wijk, Politie Amsterdam-Amstelland	Zinzi Shamburg, CCV

betreft overleg
Expertmeeting uitgaansgeweld

1   Inleiding

Op 23 juni organiseerde het CCV een expertmeeting met gemeentefunctionarissen en de politie van Amsterdam, Utrecht, Rotterdam en Den Haag om de quickscan uitgaansgeweld te bespreken. Het doel van de quickscan is inzicht te krijgen in het lokale beeld, de aanpak, het beleid en eventuele behoeften als het gaat om uitgaansgeweld. De quickscan uitgaansgeweld is van november 2008 t/m april 2009 uitgevoerd door middel van een enquête onder gemeenten en interviews met gemeenten en politie. De resultaten van de quickscan worden, door middel van stellingen, ter toetsing aan de experts voorgelegd.

2   Presentatie resultaten quickscan uitgaansgeweld

De expertmeeting wordt geopend met een presentatie waarin de resultaten van de quickscan uitgaansgeweld kort uiteen worden gezet. De presentatie is als aparte bijlage toegevoegd aan dit verslag.

Als eerste reactie wordt opgemerkt dat het beleid op het gebied van uitgaansgeweld lastig te evalueren is. Het beleid is bij de G4-gemeenten versnipperd over diverse beleidsterreinen. Daarmee zijn de verschillende onderdelen moeilijk te isoleren. Daarnaast wordt van een aantal begrippen gevraagd naar de operationalisering in de vragenlijst.

3   Discussie

Stelling 1

“Het beeld van uitgaansgeweld in de G4 wijkt af van het algemene lokale beeld van uitgaansgeweld”

Reacties:

- Het globale beeld komt wel overeen met dat van de G4, tenminste voor het grootste gedeelte. Het kan namelijk genuanceerder. Het beeld is volgens een deelnemer nu te

algemeen en voegt niks toe aan bestaand onderzoek naar uitgaansgeweld. Daarnaast is de fase voorafgaand aan de escalatie niet meegenomen, terwijl een deelnemer meent dat de overlast daar met name zit.

- Verder zijn er in de grote steden meer randvoorwaarden aanwezig doordat het uitgaanspubliek heterogeen van aard is.
- Ook bij de G4 speelt drankgebruik een belangrijke rol. Een aantal deelnemers vraagt zich af of alcohol wel echt als een risicofactor gezien kan worden.
Toevoeging Jean-Paul Grund: "(...) of alcohol wel echt als een onderscheidende risicofactor gezien kan worden, daar bijna iedereen drinkt tijdens het uitgaan."
- Wapens spelen wel een rol bij de G4.
- In de resultaten staat dat het uitgaansgeweld op straat plaatsvindt, terwijl een groot deel van de vechtpartijen in de horeca begint. Daarom moet men oppassen dat de verantwoordelijkheden van de ondernemers niet uit het oog verloren worden.

Stelling 2

"Ook in de G4 is een repressieve aanpak het meest succesvol tegen geweld"

Reacties:

- Er is weinig ervaring met preventief beleid. De aanwezigheid van politie is vaak de preventieve aanpak.
- Geen gebiedsverboden in G4-gemeenten, dit is met name iets dat bij de kleine gemeenten speelt. Daar is het makkelijker toe te passen.
- Belangrijk is dat het bij uitgaansgeweld gaat om een goed gebalanceerde set van maatregelen. Het gaat om maatwerk. Dit is dan ook een bezwaar tegen best practices.

Stelling 3

"In de G4 wordt alcoholbeleid ontwikkeld om gezondheidsproblemen aan te pakken. Veiligheidsproblemen, zoals uitgaansgeweld, komen in het alcoholbeleid weinig terug"

Reacties:

- De regierol voor beleidsontwikkeling alcohol ligt in de G4 bij de GGD/GG&GD. De focus ligt daarbij op gezondheidsbevordering. Veiligheid/geweld is onderdeel van het alcoholbeleid.

Stelling 4

"De barometer uitgaansgeweld sluit aan op de behoeften van de G4"

Reacties:

- Bij de G4 is er niet zozeer behoefte aan een barometer. Er is behoefte aan een denktank waarin de grote steden deelnemen. Binnen deze denktank is behoefte aan innovatie, uitwisseling van ervaringen en doorontwikkeling van aanpakken.
- Men moet uitkijken met het begrip 'best practice'. Het hoeft ook niet altijd te gaan om bewezen effectieve aanpakken. Verder is het van belang dat relevante onderzoeken worden meegenomen bij de denktank.
- Voor het CCV is hierbij een rol weggelegd voor de borging van de expertgroep/denktank.

Nagekomen bericht

Als aanvulling op de expertmeeting merkte Undine Stevens van de gemeente Amsterdam per mail nog het volgende op m.b.t. de behoeften bij de aanpak van uitgaansgeweld:

“Een factsheet of iets dergelijks met initiatieven of maatregelen vanuit de horeca om uitgaansgeweld tegen te gaan. Ik ben zelf benieuwd naar initiatieven waarbij ondernemers een trekkersrol hebben vervuld.”

VERSLAG EXPERTMEETING VOOR GEMEENTEN EN POLITIE

datum 30 juni 2009	tijd 9.30 uur	locatie De Witte Vosch, Utrecht	
deelnemers			
Just Krijn, gemeente Nijmegen	Roel Sleurink, Politie Utrecht	René van de Vliet, Politie Utrecht	Caspar van Looveren, gemeente Oss
Ellen Wagemakers, gemeente Oss	John Hagen, Politie Brabant-Noord	Anne Arendsen, gemeente Amersfoort	Jan Petri, Ministerie van BZK
Siert Vos, Politie Gelderland-Midden	André Oudendag, Politie Gelderland-Midden	Ruud Klaassen, gemeente Zaanstad	Ger van Eijk, Politie Utrecht
Kim van Bommel, gemeente Haarlem	Pim van Dijk, CCV	Marjolijn van Hest, CCV	Zinzi Shamburg, CCV

betreft

Expertmeeting uitgaansgeweld

1 Inleiding

Op 30 juni organiseerde het CCV een expertmeeting met gemeentefunctionarissen en de politie om de quickscan uitgaansgeweld te bespreken. Het doel van de quickscan is inzicht te krijgen in het lokale beeld, de aanpak, het beleid en eventuele behoeften als het gaat om uitgaansgeweld. De quickscan uitgaansgeweld is van november 2008 t/m april 2009 uitgevoerd door middel van een enquête onder gemeenten en interviews met gemeenten en politie. De resultaten van de quickscan worden, door middel van stellingen, ter toetsing aan de experts voorgelegd.

2 Presentatie resultaten quickscan uitgaansgeweld

De expertmeeting wordt geopend met een presentatie waarin de resultaten van de quickscan uitgaansgeweld kort worden besproken. De presentatie is als aparte bijlage toegevoegd aan dit verslag.

Op basis van deze presentatie is er een aantal opmerkingen vanuit de expertgroep:

- *Geweld speelt zich af tussen uitgaanspubliek*
Uit de resultaten van de quickscan komt naar voren dat uitgaansgeweld zich met name tussen het uitgaanspubliek afspeelt. Een deelnemer geeft aan dat het geweld in het uitgaansleven zich meer tegen de politie aan het keren is.
- *Uitgaansgeweld speelt zich af op straat*
Een van de resultaten uit de quickscan was dat het uitgaansgeweld zich afspeelt op straat. Men geeft aan dat het uitgaansgeweld niet alleen op straat plaatsvindt. Ongeveer een derde begint binnen en verplaatst zich vervolgens naar buiten.
- *Met name preventieve maatregelen*
Uit de resultaten van de quickscan blijkt dat vooral preventieve maatregelen worden ingezet. Politie-inzet wordt vaak genoemd. Vanuit de expertgroep wordt aangevuld

dat het gaat om kennen en gekend worden, vooraf weten wat er speelt, zodat de politie tijdig kan ingrijpen. Op die manier is politie-inzet ook een preventieve maatregel.

- De aanwezigen geven aan dat niet elke gemeente samenwerkt met portiers.

3 Discussie

De resultaten van de quickscan worden, door middel van stellingen, ter toetsing aan de experts voorgelegd. Per stelling worden twee uitersten gepresenteerd (m.u.v. stelling 5).

Stelling 1

“Een grondige probleemanalyse is een must: alleen een goed inzicht in het probleem zorgt voor een goede aanpak uitgaansgeweld” $\leftarrow \rightarrow$ *“Een probleemanalyse is overbodig om een aanpak uitgaansgeweld te ontwikkelen”*

- Er wordt momenteel meer in oplossingen gedacht dan in probleemanalyses. Er is wel behoefte aan analyse. Op die manier krijgt men informatie over de daders van uitgaansgeweld, waar uitgaansgeweld voorkomt, hoe vaak het gebeurt, etc. Op basis van de analyse kunnen gemeenten en politie tot een juiste aanpak komen. Een goede probleemanalyse wordt gezien als een belangrijke basis.
- De experts geven aan dat er een spanningsveld is tussen gemeenten en politie. De gemeenten zijn namelijk afhankelijk van de ‘oren en ogen’ van de politie. Informatieverzameling moet daarom breder gezien worden dan alleen door de politie (horecaondernemers bijv.).
- In sommige gemeenten vindt er een continue monitoring plaats van het probleem, terwijl bij andere eenmalige metingen plaatsvinden.
- Een goede probleemanalyse is van belang. Randvoorwaarde is dat het college van B&W voldoende geld beschikbaar stelt om de analyses uit te kunnen voeren.
- Er zijn verschillende opvattingen van een goede probleemanalyse. Doordat gemeenten verschillende analyses hanteren, is vergelijking tussen gemeenten momenteel niet mogelijk. Wellicht dat het CCV invulling kan geven aan een goede probleemanalyse.

Stelling 2

“Gemeenten zijn overtuigd van een integraal alcoholbeleid met een goede balans tussen gezondheid en veiligheid” $\leftarrow \rightarrow$ *“Gemeenten zien gezondheid en veiligheid niet als partners in alcoholbeleid”*

- Alcoholbeleid is ook geregeld in de sociale hygiëne van de horeca (schenkbeleid e.d.). De gemeente treedt hier echter niet als toezichhouder op.
- De deelnemers vinden dat de ondernemers ook verantwoordelijkheden hebben op dit gebied.
- Een deelnemer geeft aan dat het gezondheidsperspectief nu de maatschappelijke discussie beheerst. Door in het alcoholbeleid mee te gaan met de maatschappelijke discussie zal er naar verwachting meer resultaat zijn.
- Samenwerking tussen gezondheid en veiligheid is moeilijk omdat het twee verschillende werelden zijn: verschillende organisaties en afdelingen die ermee bezig zijn, andere benaderingen van het probleem, etc.

Stelling 3

“Een effectevaluatie is een vanzelfsprekend onderdeel van ons beleid” $\leftarrow \rightarrow$ *“Een effectevaluatie is een verspilling van tijd en geld: de investeringen wegen niet op tegen de opbrengsten”*

- Als er een vermindering van het aantal incidenten is, hebben gemeenten geen behoefte om precies te weten wat heeft gewerkt en welk mechanisme precies achter de maatregel zit.
- Het is bovendien moeilijk om het effect van één maatregel te meten, aangezien er altijd een combinatie van maatregelen wordt ingezet.
- De deelnemers hebben behoefte om onderling te vergelijken; men wil graag het probleem en de bijbehorende aanpak van andere gemeenten kennen. Op deze manier is het mogelijk om te benchmarken tussen verschillende maatregelen. Voorwaarde is dat in andere gemeenten een vergelijkbare meetmethode en analyse is. Wellicht dat het CCV een dergelijk kader kan ontwerpen.

Stelling 4

“Alle mogelijkheden van samenwerking (bijv. bij beeldvorming en aanpak uitgaansgeweld) worden optimaal benut” ↔ “De mogelijkheden van samenwerking worden slecht benut”

- De samenwerking kan verdiept worden. Met name voor preventieve maatregelen zou dit wenselijk zijn en bij informatieverzameling. Belangrijk is dat de verwachtingspatronen van de betrokkenen goed op elkaar worden afgestemd.

Stelling 5

“De barometer uitgaansgeweld sluit aan op de behoeften van gemeenten en politie”

- Meerdere deelnemers geven aan dat er behoefte is aan een adviseur, een kennismakelaar die gemeenten en politie helpt bij het vinden van de meest geschikte aanpak. Met andere woorden: een persoonlijke benadering waarbij er ruimte is voor maatwerk. Deze kennismakelaar zou moeten weten wat er speelt, welke aanpakken beschikbaar zijn en wat andere gemeenten doen. Geopperd wordt dat het CCV deze rol op zich neemt.